MEŞHEDÎNİN Hikâyeleri

Ercümend Ekrem Talû

Akbaba Mizah Yayınları 5

1.00 KURUŞ

Akbaba

MİZAH YAYINLARI

Beşinci
Kitabını
Sunar

MEŞHEDİ'nin HiKÂYELERi

ERCÜMENT EKREM TALÛ

KONUŞMA

Aziz okuyucularım,

«Meşhedî Cafer» çoğunuzun çok iyi tanıdığı ve çok sevdiği bir simadır. Ben onun hikâyelerini sizin bu muhabbetinizden cesaret alarak, hemen her nüsha «AKBABA» da sıralamıştım. Bugün de en seçmelerini size bir kitap halinde takdim ediyorum.

Böylo derli toplu bir şekilde tekrar karşınıza çıkan bu munis çehreye aynı teveccühü göstereceğinizden ümitliyim. Zira gülmek insanlar için bir ihtiyaç olduğuna göre, elemli dakikalarınızda Meşhedî Cafer imdada yetişecek ve tertemiz, zarif nükteleriyle gönlünüzdeki gamı gidermeğe çalışacaktır.

Tıpkı «Evliyayı Cedit» gibi «Meşhedî Cafer» de uzun boylu düşünülerek tertip edilmiş bir eser değildir. Günün birinde bir fıkra yazılmış, her nasılsa beğenilmiş; gördüğü teşvik karşısında muharrir devama mecbur olmuş ve bu suretle büyücek bir mecmua vücude gelmiştir.

Onun için bu kitap benim değil, sizindir. Üzerinde benim imzam varsa da, her sayfasında kendi kıymetli teveccühünüzün, takdirlerinizin, iltifatınızın izlerini bulursunuz.

Bundan dolayı size burada sonsuz teşekkülerimi, toptan ve alenen arzediyorum, sevgili okuyucularım.

ERCÜMENT EKREM TALÛ

Mim Uykusuz

Bu kitaptaki hikâyeleri Mim Uykusuz karikatürlendirmiştir.

Meşhedî'nin Balıkçılığı

Dostum Meşhedî Cafer, o sene, Kalamışta oturduğum eve sık sık misafir gelirdi.

Akşamları, onunla birlikte, öteye beriye gezmeğe giderdik. Fakat, en birinci zevkimiz, sabahları gayet erken kalkıp, sandalla balığa çıkmaktı.

Zevkimiz, dedim... Lâkin bu tâbir tamamiyle doğru değildir. Zira Meşhedî, eline olta almaz, sade sandalın içinde oturup, daima yanında taşıdığı nargilesini içerek bizi seyrederdi.

Sandalcımız, Karabet isminde, çişkin, denizcilikte mahir, hoş sohbet bir Ermeniydi. Hemen her defasında, Meşhedî ile inceden inceye alay eder, takılır, ayrıca bir zevk de o yüzden temin ederdi.

Bir gün, yine böyle Caddebostanı kıyılarında mercan avlıyorduk. Balığın bol bir günüydü. Her olta atışta, iri iri balıklar çekiyorduk. Karabet sevinç içindeydi ve her mercanda:

— Hay maşşallah!. Dibini sevdiğimin denizi!. Madensin nesin?. Şu balığa bak. Kuzudur, nubarek!

Diye sevincini izhar ediyordu.

Bir aralık, Meşhedi'ye sordu:

— Hacı! Sizin taraflarda böyle kıyak balık vardır?

Meşhedî gayet sakin, şu cevabı verdi:

— Men beyle balıh dutmahlığa tenezzül etmezem.

— Etme, gözünü seveyim. Ya ne çeşit tutarsın?

— Men beyüh balıhlar dutirem. Hemin çoh dutmuşem!.

— Nerede bu?.

— Bizim Eyran diyarında... Urmiye cölünde...

— Etme babacığım!. Kırk senedir bu zenaatı edoorum... Böyle bir yer ki deorsun işitmemişim.

— Özümden güş edesen!

— Haydi, öyle olsun! Velakin, fıkrime öyle geleor ki be-

nim tuttuğum kadar beyuk balık tutmamışındır deyi!

— Çoh beyüğünü dutmuşem!

— Olmaz!. Olamaz!.

Meşhedi sinirlenmişti. Marpucu clinden düşürdü, papağını bir vuruşta arkaya yasladı; bağırdı:

— Men özüne deyirim kin dutmuşem!.

— Nasıl olur, zo?.. Ben balina bilem tutmuşum... Ağnoorsun?

Bu sefer, Meşhedi istihfafkâr bir kahkaha salıverdi:

— Hay, peder suhte!. dedi. Men balina balığını, yem diye gullanmışem!!

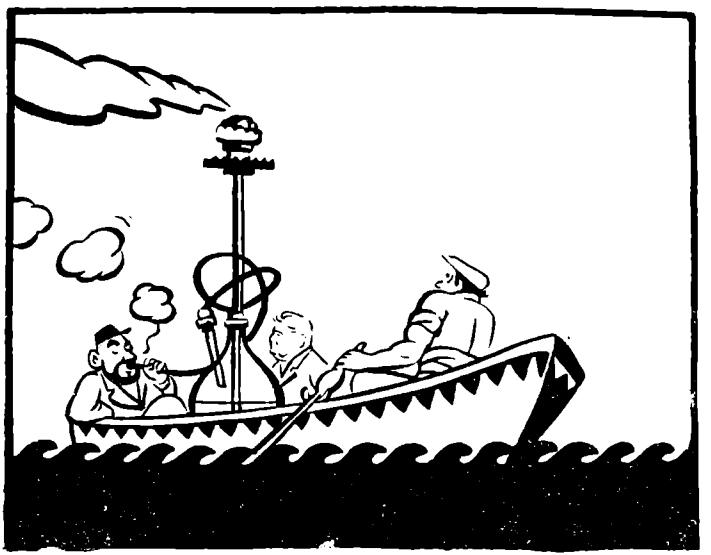

Ucuz Mal Tatsız Olur

Meşhedi Caferin, memleketi olan Hemedanda Hüseyin Bakır isminde bir küçük biraderi vardır.

Hüseyin Bakır geçen sene, artık eli ekmek tutmağa başlayınca evlenmeğe karar verdi. Kendi gibi orta halli bir adamın kızı Fîruze Bânûya talib oldu. Her iki aile arasında söz kesildi, hazırlıklar ikmal edildi, nikâh kıyıldı. Bu son merasimi müteakıp Hüseyin Bakır gidip akdi icra eden Ahund Molla Kerbelâi Ali Kuli'yi buldu; ona dedi ki:

— Molla Eli Kuli! diyesen özüne ki gaç tümen borçluyum?

Ahund da şu cevabı verdi:

— Hüseyin Bakır! Özün yebandzi değilsen... Ne ki gönlün diler, anı mene viresen. Esas, beyle me'nevi kârlarda bazarcılıh yohtu.

— Besyar memnun olmuşem, Molla Kuli Eli! Yahşi diyersen... Özüm, bu kâr için tahsis ettiğim paradan ne kin galdı, anı cenabına peşkeş eyleyem. Menim gusuruma bahmıyasan! İlle çoh mesarif etmişem.

Bu mukaddemeyi müteakıp, Hüseyin Bakır cebinden iki tek tümen çıkarıp ahundun önüne koydu, Molla Ali Kuli, vâkıa biraz dudak büktü. Bu para çok azdı ve zahmetine değmiyordu. Fakat, bir kere, kibarlık göstermiş, işi Hüseyin Bakırın takdir ve mürüvvetine bırakmıştı. Tümenleri aldı ve kesesine yerleştirirken:

— Hüda gönlüne görem bahşede! dedi.

★

Arası üç ay geçti. Molla Kerbelâi Ali Kuli, Hüseyin Bakıra «Hıyabân-ı Murguzâr» da giderken rastgeldi. Uzaktan görür görmez selâmladı.

— Merhaba Hüseyin Bakır! Nicesen?.. Arvatından hoşnutsan?. Di mene!

Zazallı Hüseyin Bakır düşünceliydi. Durdu, başını kaşıdı. Nihayet:

— Yoh! dedi; hoşnud değilem. Çoh aldanmışem. Kendimi, daha iyi olacah imiş, eğer Rumiye cölüne atam, ille bu arvatla evlenmeyem. Heyatım yaşamahlıh değil, cehennem azabıydı. Yanmışem molla!

Ahund bu biçarenin haline acıdı. Elini omuzuna dayadı ve dedi ki:

— Hey menim çığı çığı ferzendem! Özüne çoh acımışem. İlle arvatın gençti. Zaman ilen huyun değiştirtmek nümkündi... Ümidin kesmiyesen!

Biraz durdu, sonra ilâve etti:

— Hemin iki tümenlik arvattan ne mene hayır umarsın? Ahan beyle olubdur, ağa!

Yaman Bir Ressam

Dostum Meşhedi Cafer, nereden haber almışsa, benim hastalığımı duymuş ve geçen gün hatırımı sırmak için evime gelmişti. Kendisini meserretle karşıladım:

— Oooo! Safa geldin Meşhedi! Ne âlemdesin bakalım?

— Heç!. Özüm eyiyem... İlle sen nasılsan?. Eşitmişem ki hastasın... Neyin vardı?

— Biraz soğuk aldım... Nezle oldum. Şimdi hamdolsun geçti.

— Hüda hâfız!

Oturduğumuz odanın duvarlarında bir kaç resim levhası asılıydı. Meşhedi ayağa kalkarak, bunların yanına gidip birer birer kemali dikkatle tetkika koyuldu. Sonra bana döndü:

— Mene bah! Bular nedi?

— Resim!

— Görürem ki resimdi... İlle ne resmi olduhların anlamahlıh istirem.

— Şu... Dedim, Venedik'te bir meydan.

— Hansi Vennedik?

— İtalya'daki Venedik!.

— Beli!.. Bu, nedi?

— Bir çoban... Koyunlarını önüne katmış, yaylaya ya götürüyor...

Meşhedî zahir beğenmedi. Dudaklarını bükerek geldi yerine oturdu. Gayet tabiî bir tavırla:

— Bu resimlerin nakkaşı üsted değildi.

— Neden hükmettin!

— Yoh!. Men bizim Eyranda çoh gıyah nakkaşlar görmüşem.

— Acaip?.. Eyranda iyi ressamlar var öyle mi?.. Halbuki ben bu iki levhayı Paris'te sergiden almıştım.

— Ne Pariz!. Hansi Pariz?.. Özün Eyranda göresen kim, nakkaşlık zenaati nasıl olubdur? Eyran nakkaşlarının eyle yahşi nakışları vardı... sanırsen kim bayağı canlı kimin!

Bir müddet, bu ifadesinin bende nasıl bir tesir yaptığını anlamak içinmiş gibi, yüzüme baktı... baktı. Sonra ilâve etti:

— İlle Tehran'da Ressamülmalik diyerler, biri vardı kim, garlı bir dağ resmedüb özünde peşkeş etti. Özüm de getirip evümün duvarına astım. Garların manzarasını eyle canlı nakşeylemiş kim o resmin olduğu yerde bütün yaz soba yahmışız! Allah inandırsın!

— Âmin!

Meşhedi Adada

Dostum Meşhedî Büyükadayı hiç görmemiş. Bana bunu söylediği zaman, bir de ricada bulundu:

— Çekkirgeffendi! Özün madamçi Adada oturubsen, ille meni de de'vet idesen kin gelem.

— Başüstüne Meşhedi! dedim; bu Cuma günü gel, beklerim.

Ertesi Cuma günü erkenden iskeleye indim. Köprüden akın akın yolcu taşıyan vapurların iskeleye yanaşmasıyla beraber, çıkan ahaliyi gözden geçirmeğe koyuldum. Nihayet, en son çıkanların içerisinde kahve rengi cübbesi, siyah papağı, elinde şemsiyesi ve kınalı sakalıyla aziz dostumun etrafına bakınarak beni araştırdığını gördüm.

— Safa geldin Meşhedi!

— Safa bulduh ağa!

— Nasıl?.. Vapurda sıkılmadın a?

— Yoh, sıkılmamışam. En aşşağıda hâba varmışam.

— Hay Allah lâyığını versin!. Bu güzel havada, denizi, öbür adaları seyredeceğine, uyunur mu hiç?.

— Beli, uyunur!

— Evet... Tabiattan bahsolunmaz. Neme lâzım?

Birlikte gazinoya oturduk. Etrafımız kadınlarla doluydu. Rengârenk tuvaletler itina ile vücude getirilmiş güzel bir çiçek bahçesini andırıyordu. Meşhedi şöyle hepsini birden süzdü, bir şeyler mırıldandı, sonra, emrini telâkki etmek için karşısına dikilen garsona emretti:

— Özüme bir çay, bir de kalyan getiresen.

Garson anlamadı:

— Efendim?

Diye sordu. Dostum hiddetlendi; âdeta bağırır gibi emrini tekrar etti:

— Bir çay, bir de kalyan diyerem; yânî yakln nerkûle, behey

hane harab!..

Lâkin, bulunduğumuz gazino kibar bir yerdi. Nargile yoktu. Bu havadise canı sıkılan Meşhedi bana dönerek:

— Gah! Hedi, eve gidek, dedi.

Gittik. Yedik, içtik, gezdik. Avdette dostumun Ada hakkında hasıl olan intabalarını öğrenmek istedim. Bana dedi ki:

— Mene bah Çekkirgeffendi!. Ben beyle adayı nidem?.. Heç hoşlanmamışem. Özüne bir hikâye diyem, gûş edesen:

«Men, bi tarihte Hacce gidende binmişem pampura. Bender-Abbas'dan, ne vahıt kin geldik Umman dennizine, bahtıh ırahta beyük bir ada göründü. Pampurun gaptanı diyer ki: «Bu hansi adadı?.. Men bunu heç görmemişem. Nemene şeydi?.» İlle, beyle merag ider, gedir adanın yanına. Eyle gocaman bir ada kin ocağı bucağı belli değil. Hemmisi yolcular istirler çıhmahlığa, sandallar indiriller, çıhırlar. Özüm de bile çıhmışem. Kalıçalar serilir, semmaverler yanır, çaylar gaynatılır, kalyanlar ateşlenir, ikki saat eyle keyfederiz. Dîyerken ne görek?. Ada başlar âheste âheste dennize batmahlığa. Cemmi cümülemizi bir gorhudur alır. Feryad ideriz kin sendal göndereler. Sendal gelir. Hasılı çelâm, hemmisimiz tekrardan geliriz pampura. Biz gelene gadder de ada nihan olubdur. Men beylesin görmüşem!.

— Acaip! Bu nasıl adaymış, böyle?

— Ada değil!

— Ya neymiş?..

— Denniz kaplumbağası!. İlle Eyran deryasınındı!

Meşhedî'nin Kasası

Meşhedi Cafere, o gün Mahmutpaşa yokuşunun alt başında tesadüf ettim. Telâşlı telâşlı, Sultanhamamına doğru gidiyordu. Hemen arkasından koşup yetiştim, elimi omuzuna dokundurdum:

Nereye böyle, dostum?

Arkasına döndü. Beni görünce, yüzünde tatlı bir tebessüm belirdi:

— Özünü mene Hüda gönderübdür. Hoş gelmişsen ağa! dedi. Men de gedirem bir gasa almahlığa.

— Kasa mı alacaksın?

— Beli! Özün de menimle bile gelsen kin meni aldatmıyalar.

Nasılsa, hiç bir işim yoktu. Birlikte yürüye yürüye, o civarda demir kasalar satan bir Musevinin mağazasına gittik.

Mağazanın sahibi (Yumtov) Efendi Meşhedi'yi tanıyormuş. Çok kullanılmış piyano tuşlarına benziyen sapsarı dişlerini meydana çıkaran bir tebessümle bizi karşıladı.

— Maşallah Cafer Ağa! Sefa yeldin! Angi ruzyer esdi da bizi hatirladin?. Suyle bakalum ne yibi emrin var!

Meşhedi, gayet sağlam, aynı zamanda ucuz bir kasaya ihtiyacı olduğunu söyleyince, (Yumtov) Efendi:

— Na!. Oyleysan bunu al!.

Diye orada duran külüstür, eski tarzda, çivili bir kasa gösterdi. Meşhedi dudak büküyor, beğenmediğini anlatmak istiyordu.

(Yumtov) Efendi, ballandıra ballandıra, malını senâ etmeğe başladı:

— Bu kasayi yordun mu?. Bu, en salam İnyiliz malidir, haliz mufliz! Ateşten da korkusu yok. Bunun tecrubesini Londrada yaptılar. İçerisine uç tane canli horoz koymuşlar; sonra kasayi kapamişlar, uç katli bir evde, vermişlar ateşi... Kirk

sikiz saat yanmiş... Bir da çıkarmişlar kasayi, açmişlar kapusunu... Ne yorsunler?

— Horozlar pişmişti?

— Ne pişti, be? Ne soylüyorsun? Pişti olur mu? Uçu da sağ, başlamişlar otmeye!. He?.

Meşhedi her zamanki müstehzi tavrıyla gülümsemeye başlamıştı:

— Hey peder suhte! dedi; mene bu hikâyeti ne diye söylirsen?.. Menim, Eyranda bir gasam vardı. Anun içine beyle üç tenne horos goyup, seççiz cün fırında yahmışem... Gapısın açmışam...

(Yumtu) Efendi sordu:

— Ey? Horozlar ottu mu?

— Yoh! Hemmisi soguhtan mürdolmuştı!

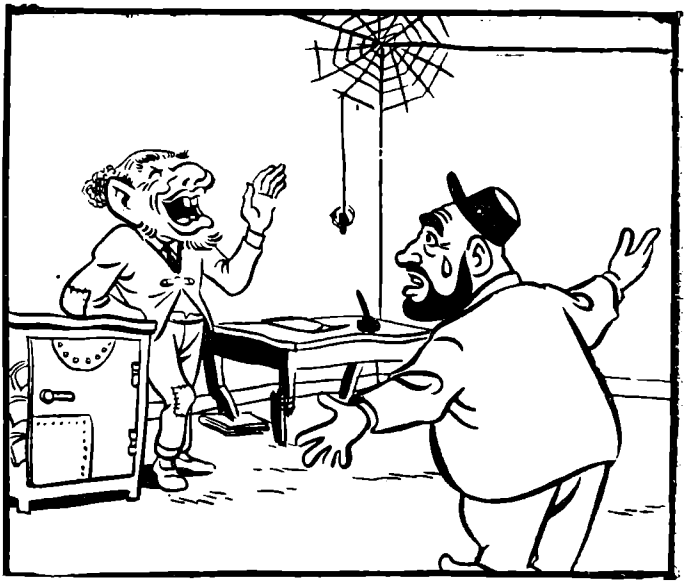

Meşhedî'nin Hatıratı

İçeride sıcaktan bunalmış, biraz nefes almak için, dükkânın kapısının önüne attığı iskemlede oturup dururken belediye memurları ceza yazmağa kalkışmışlar. Aralarında galiba hafiften bir de ağız kavgası olmuş. Herhalde çok sinirliydi. Beni görür görmez, dert dökmeğe başladı.

— Hakları var, Meşhedi! dedim. Hepimiz, kapılarımızın önüne birer iskemle atıp oturmağa kalkışsak, düşün bir kere, sokağın manzarası ne olur? Yollar, umumun serbest gelip geçmesi içindir. Kimsenin işgale hakkı yoktur.

— Yahşi danışırsan Çekkirgeffendi! İlle peder suhte sinekler, dükkânın içerisinde meni rahat gomirlar. Çıhmışem hava almahlığa...

— Ne olursa olsun. Sen de dükkânda sinek kâğıdı kullan.

— Kâğıt gullanmışem. İlle bir dafe Hurşid gapılmış, bir dafe de özüm gapılmışem, gurtarana gadder maderimden emdiğim süt burnumdan gelübdü.

Meşhedi'nin sinek kâğıdına yapışıp, kurtulmak için çabalarkenki vaziyetini gözönüne getirerek epeyce güldüm. Sonra, lâkırdıyı değiştirerek dedim ki:

— Meşhedi! Şimdi bütün bunları bir tarafa bırak. Şu kısacık seyahatin esnasında İranda neler gördün? Anlat da okuyucular istifade etsinler.

Cilâlıymış gibi, güneşte pırıl pırıl parlayan traşlı kafasını sağ eliyle sıvadı, arkasından bir de kınalı sakalını karıştırdı:

— Çoh şey görmüşem. Ne istirsen ki diyem! dedi.

— Meselâ... ne bileyim? Camileri söyle. Gezdiğin yerlerde büyük camiler var mı?

— Beyuh dzamiz?. Hemmisi dzamiler beyyühtü!

— Ne kadar?. Ayasofya, Süleymaniye. Sultanahmet camileri ayarında olanı var mı?

— Ne diyersen Çekkirgeffendi? Beylelere Eyranda dzami

demezler, mescid diyerler ağa!

— Amma yaptın!

— Beli! Bilirsen, Enzelide bir Gasimiye dzamisi vardı, minnaresinin debbesinden müezzin sabahınan: «Allahüekber» diyende, dzemmaet, sadasın yatsu vahıtında işidüb gelirler. O gadder yüskekti.

— İçi de o nisbette büyük mü, bari?

— Helbet kin beyühtü. Özüne diyem ki göresen men, Enzeliye varanda, nemmazın gılmağa getmişem dzamiye. Anda görürem kin, bir gaç gişi çıhıp gunduraların geyinirler. İlle sorirem Farsça olara: «Hansi nemmazı gılmışız?» Mene diyerler: «Beyram nemmazın gıldıh!» Genem diyerem: «Ulen, şimdi Zilhicce mahındayız. Beyram nemmazı olubdur?» Cevap ederler: «Beli! Bayram nemmazıdı. İlle dzaminin içerisi çoh galabalıh olup, biz mihrabın yanında, ön safta idik, çıhmahlığa ancah bugün sıra geldi!»

— İlâhî, sen çok yaşa, Meşhedi!

— Özün de çoh vahıt sağ olasan!

Meşhedî'nin Masalı

Geçenlerde bir gece bizim eve misafir gelen Meşhedî'yi, odadaki çocuklar yakaladı. Hep birden etrafını sardılar ve:

— Meşhedî amca! Sen bize hiç masal söylemedin, dediler. Bir tane söyle de dinleyelim!

Sevgili dostum, küçücük çocuklara çok düşkündür. Nerede bir tane görse, memlekette bırakmak mecburiyetinde kaldığı kendi yavrularını hatırlar da gözleri yaşarır. Bizimkilerin bu masumane taleplerini reddedemedi, ve:

Yahşi oturusız, sizlere bir dene Hemedan masalı diyem...

Mukaddemesinden sonra, söze başladı:

Yek vardı, yek yohtu... Deve dellâl iken, eşşek Mahmutpaşa hamamında gulcilik ederken Eyranın Hemedan diyarında Memmed Eli pehlivan nam hoşca bir kişi vardı. Hemi bu kişinin bir tümmekl tarlası olup, anı ekip biçerehden geçiniyordu. İlle yekruz, yânlyaçi günün birinde, havalar o gadder gurah gedüp, hemmisi tümmeki fidanların yahtı. Memmed Eli ağlıdı, bağırdı. Besbahtı kin kâr olmayubdur, Hemedanı terk eyleyip âhar diyara ezimet edende yolu düştü bir ormana, illeeyle bir orman kin Eyrân ormanı. Men diyem Yevropa gadder, özün diyesen Emelika gadder, beyuh bir ormandı. Memmed Eli çendisin bu ormanda gaybetti. Bir benefşe ağacının altında yattı uyhuya. Bir de uyhudan bidar olanda ne göre? Ormanın hezar türlü heyvanları edirafınna doplanup yekdiğere diyerler:

— Bu nemene heyvandi, ejderdi? Semenderdi? Murgi engadi? Nedi?

Hemi Memmed Eli gorhup gıpırdanandа heyvanlar hemişe garşusunda gaşih niyazı edip diyeller kin:

— Hey ecaib mahlûk! Özün bu andan beri cem'i hey-

vanların şahisen. Nekin diyesen, bir sermaset, yâniyaçi başımız üzerindedi.

Memmed Eli görendekin heyvanlar, çelâmında sadıh olup, ormanda galıp bir eyyam olara şahlık, serdarlık etti. İlle, sornam canı sıhıldı. İstedi Hemedana evdet idüp çolluh çoccuğun görmeğe. Tebasın dopladı, olara yahşi çelâm idüp dedi kin:

— Hey heyvan kişiler! Özüm gedirem Hemedana, menim çığı çığı arvatlarım, peserlerim görüp hesretkeşliğim tedil idem. Siz bunda yahşi oturup, niza' etmiyesiz. Vezirim mehabetlû şir hezretlerini naib-is-saltana nasbetmişem. Men gelene gadder ana mutavaat eyliyesiz. Hedi, hüda hâfız!

Hemen file binip gaplanı da meyyetine rikâbdar alıp ormandan çıhanda, Memmed Eliyi çoh seven bir pire, anda galmahlıha heç ne dürlü gail olamayıp, usulca gelip, arhadan filin üzerine sıçradı, o anda, sendeleyen fil pürhiddet geriye dönüp bağırdı:

— Hey peder suhte! Arhadan eyle ne itirsen? Görmirsen mi kin Memmed Eli şahı taşırem?!.

Meşhedî'nin Köşkü

Aylardan beridir, hemen her gün, dostum Meşhedi Cafer, Yusuf Ziya ile bana Yakacıktaki köşkünden bahseder dururdu.

Bu, gûya bilmem hangi paşanın malıymış da Meşhedinin babası o vakit yüz bin sarı liraya almış, sonra o da ölünce Meşhedi'ye miras kalmış! Tavanları bütün mücevherat ile işlenmiş altın kaplama imiş... miş... miş!..

Meşhedi, bunları anlattıkça:

— Ah! Göresen Çekkirgeffendi, nemene köşktü, ille Eyranda bilem menendi yohti. Ne gadder yazıh kin mes'efe irahtı, mevsim de savuhtı! Yohsa size anda bir çilâv yediririm. Görürsüz ne yahşi, cüzel sarap olubdur! Şah Muzafereddin buraya gelende istedi görsün. Bahtı, biyendi, deddikin bunu sökeler ve getürüp Tahrana guralar. İlle mümkün olmadı. Beyle emsalsiz cöşktü.

Bize bunları o kadar samimî bir tavırla hikâye ediyordu ki, şuracıkta, Kartaldan yarım saat mesafede böyle harikulâde bir kâşânenin mevcudiyetine inanmak için hiç bir sebep göremiyorduk.

Geçenlerde, yine böyle bir konuşmadan sonra, Ziya bana dedi ki:

— Meşhedi'nin köşkünü dinleye dinleye bıktım. Oldu olacak, şunu bir kere gidip görelim de, medhü senasını bir daha işitmekten kurtulalım.

— Olur, dedim ve gidip Meşhedi'ye kararımızı bildirdim. Çok sevinmiş gibi göründü, ve:

— Yahşi! diye bağırdı. Hazır yarın Cummadi. Tirene biner giderik...

Ertesi gün, bizi Kartala doğru götüren tren, Kızıltoprak istasyonundan geçerken, yine köşkünün sitayişiyle meşgul olan Meşhedi hafif tertip dümeni kırdı:

— İlle, dedi, paşa çöşkü yaptığı vahıt, torpah çoh fietli olduhtan, behçesi az ifahti.

Fener yolunda perdeyi biraz daha indirdi.

— Tavanlar cevahir kimin parlahtır, ille boyalıdır, bilürsen? dedi.

Göztepede, ilâve etti:

— Çöşk de pek beyüh değil. İfah, lâkin zerifti!

Erenköyünde, bunun bahçeli, şîrin bir köy evi olduğunu, Bostancıda, üç oda ile bir mutfaktan ibaret bulunduğunu, Maltepede bir kat üzerine iki yer odasından terekküp ettiğini, Kartalda trenden inince de, sahibinin sözüne göre:

— Şeyle, özün kimi bir içi tene ehbab ile celüp hoşça vahıt geççireceh bir külübe...

İdüğünü öğrendik. Kartaldan, tozlu bir paytona binerek Yakacık yolunu tuttuk. Birden bire Soğanlıya sapacak yola varmadan, bomboş ve çorak bir tarlanın hizasında, gevrek bir çocuk sesi bize doğru haykırdı:

— Cafer amca!. Cafer amca!.

Meşhedi sesin geldiği tarafa döndü, baktı ve yolun kenarındaki çalıların arkasından zuhur eden küçük bir çobana hitapla sordu:

— Ne istiyersen Memmed!

Çocuk elindeki değneğin ucunu köy istikametine tevcih ederek:

— Çardâğı arıyorsan... dedi, geçenki rüzgârda yıkıldı da, tahtalarını çalmasınlar diye, muhtar evine götürdü.

Zavallı Meşhedi, servetini bir anda kaybeden bir zengin tavrı takındı ve bize dönüp, sadece şu sözleri söyledi:

— Yazıh! Çok yazıh!. Bu melûn ürüzcer olmasadı, görürdüz ne mene saraydi!

Meşhedî Caferle Aksiseda

Son yaz mehtabının güzelliğinden istifade etmek için, arkadaşım Kudret Veysi'nin Boğaziçindeki yalısına misafir gitmiştik.

Programımız evvelden kararlaştırılmıştı. Akşamdan, yalının arkasında uzanan koruluğa çıkacak, bir iki çakacak, yemeğimizi yiyecektik, sonra, Boğaz sularının üstüne gümüşten bir çarşaf çeken mehtaba karşı oturup, içimizde nısfiye çalan ve iyi okuyan bir ahbabı dinleyecektik.

Yalnız, bilmem hangimizin pek haklı itirazı üzerine, böyle kır âlemlerinde, sanki bir kanuni mecburiyet varmış gibi hiç değişmiyen söğüş, dolma ve hel-

vadan vazgeçilmiş, başka yemekler tertip olunmuştu. Bu meyanda, sevgili dostumuz Meşhedi Cafer de kendi eliyle bir çilâv pişirecekti.

— Özüm bir çilâv yapam da, göresiz ne mene yahşi çilâvdi! demişti.

Filhakika, lezzetli bir balık pilâkininden sonra, Meşhedi'nin bir nefaset şaheseri olan bu çilâvı, her lokmada bir takdir sadalarıyla yendi.

Bu aralık, dağların arkasından doğan ay, tepemize kadar gelmiş, nurlu yüzüyle bize gülümseyip duruyordu. Güzel sesli arkadaşımız, hafiften «taksim» etmeğe başladı. Her nağme, korunun derinliğinde, çelikten bir levhaya temas etmiş gibi çınlıyor, uzun akisler yapıyordu.

Kudret Veysi:

— Bu korudaki aksi sada bütün Boğaziçinde meşhurdur; dedi. Sesinizi biraz daha yükseltseniz görürsünüz ki bu ses, yayılır, yayılır, koru neden sonra o sesi size aynen ve hiç bozmadan iade eder.

Dediği gibi yaptık. Bu, hakikaten, görülmemiş bir şeydi. koru, her tiz nağmeyi, epey bir fâsıladan sonra muntazaman tekrar ediyordu.

Hepimiz, bütün dikkatimizi buna hasretmiş, dinliyorduk. Bir ağacın dibinde, birlikte taşıyamadığı nargilesinin hasretini, kalınca sarılmış bir sigara ile oyalamak mecburiyetinde kalan Meşhedi, birdenbire söze karıştı:

— Ne dinlersiz?.. O, nedi?. Beyle eksi sedanın ne ehemmiyeti vardı?

Diye bağırdı. Birimiz sorduk:

— Nasıl ne ehemmiyeti var? Bak ne kadar sonra aksediyor?

O, hâdiseyle beraber bizi de istihfaf eden bir tavır takındı:

— İlle acirem sizlere... Heç ne şey görmemiş, cahil kişilersiz! dedi. Bizim Eyranda gelesiz, göresiz kim eks seda nedi? İlle menim hânemde bir tene vardı; ahşam yatanda ana bağırırem: «Meşhedi! galh!.. Sabbah olubdur!» Ertesi cün tam nemmaz vahitinde, o meni, menim öz seşimle çağırır:

— Mehşedi, galh!.. Sabbah olubdur.

Meşhedî Hasta

Zavallı dostum Meşhedi Cafer, geçenki yağmurda, yaya olarak Köprüden geçerken o kadar ıslanmış ki dükkâna gelir gelmez bir titremedir almış, yatış o yatış! Bır daha davranamıyormuş.

Ben bunu duyunca, bittabi derhal hatır sormağa koştum.

Bâhusus biçare Meşhedi burada gurbette sayılır. Çoluk yok, çocuk yok. Hısım akrabadan hiç bir fert yok. Yalnız, iş öğrensin, adam olsun diye tâ İrandan, geçen sene, yanına gönderilmiş küçücük birader zadesi var.

Vâkıa Ali Naci Bey, amca zadesidir. Lâkin araları son zamanda şeker renk oldu. Zira Meşhedi Galatasaraylıdır. Fenerbahçenin kâtibi umumisiyle canciğer olamaz ya!

Neyse... Uzatmıyayım. Yarım okka Isfahan tömbekisiyle yola düzüldüm. Biraz sonra dükkânın kapalı kepengini yumruklayarak geldiğimi haber verdim. İçeriden gevrek bir ses geldi:

— Dur, gelirem açmaya!

Sonra ufacık kapıyı aralayan Meşhedi'nin yeğenine sordum:

— Amcan nasıl?

— Çoh hestedi. İlle be gün iyidzedi. Hoş gelmişsen Çekkirge bala.

— Kendisini görebilir miyim?

— Beli! Helbet kin görebilersen. Özünü gönderende emidzem çoh hoşlaşır.

Çocuk beni içeriye aldı, önüme düştü, daracık bir asma merdivenden yukarı, dükkânın üstündeki odaya çıktık.

Zavallı dostum, orada, bir köşede, eski imaretlerin fodlaları kadar ince bir döşeciğin içerisine serilmiş yatıyordu. Boğazına kadar çektiği yorganın üzerinde kınaları akmış, .top sakalı kocaman, kıpkızıl bir leke gibi duruyordu. Traşlı kafasını, yastıktan zahmetle kaldırarak:

— Safa âmedi, ey canı men! dedi. Çün mizacı âzerde em, gelip sormahlığın özümü çoh memnun gılmıştır. Hemişe var olasan!

— Geçmiş olsun!. Ne oldun bakalım?

— Nice görüpsen, hasta olmuşam ağa.

— Bir şey değildir, geçer.

— Özüm de bilürüm kin geçir. İlle çoh muztaribem. İççerim yanuptur.

— Hararetin çok mu?

— Beli!

— Hekim ne diyor? Kaç dereceymiş?

— Alta yüz gırh deredzedi.

— Amma ettin, Meşhedi! Altı yüz kırk derece hararet olur mu?

Dostumun sözlerinden hiç şüphe etmeğe gelmez. O saat, sevimli çehresi gücenik bir hal alır. Bu defa da yine böyle oldu. Yatağın içinde birdenbire doğruldu, sert sert yüzüme baktı:

— İnanmazsan? dedi, özüm mecbur değilem, senne yelân diyem.

— Darılma, azizim! Lâkin hararetin, dediğinin yarısı dahi olsa, nabzına bakarken hekimin eli yanardı.

Bunun üzerine, Meşhedi'nin soluk dudaklarından alaylı bir gülüş fırladı:

— Hey nâ hüda kişi; diyc bağırdı, eyle ise, bilesen kim hekkim burya gelende, parmahları yanmasnı diye, nabzımı maşa ile dutupdur!

Meşhedî'nin Papağanı

Tab'an sâkin ve sulhperver olduğunu bildiğim dostum Meşhedî Cafer, bana o gün:

— Çekkirgeffendi! Bilesen ki özümün dâvası vardı.

Dediği zaman, hayretten ağzım açık kaldı.

— Gerçek mi? dedim.

— Beli!

— Ne dâvası bu?

— Hümadan ötürü.

— Hüma, kim?

— Özümün pappağanı yohtu?

— Evet. Adı (Hüma) mıydı? Bilmiyorum. E, ne olmuş Hüma'ya?

— Öte yandaçi mehellede peder suhte kişiler Hüma'yı çesüp yimişlerdi.

— Ya?!. Ne zamana muhakeme?

— Gelen düşenbih cünü, özün de gelip gûş idesen.

— Olur, Meşhedi

★

Dediği günde mahkemeye gittim. Divanhanede beş on dakika gezindikten sonra, mübaşirin keskin sesi kulağımda çınladı:

— Meşhedi Cafer!.. Abdülfettah...

Siyah fitilli, beyaz poturlu, püskülsüz fesli, yanık yüzlü, açık sarı bıyıklı, avurtları içeriye çökmüş, dâvalı çapraşık bir yürüyüşle ilerledi, yerine geçti, sağ elini göğsüne götürerek:

— Tünyat! diye mırıldandı; durdu.

Yanı başında, bizim Meşhedi hasmını baştan aşağı hiddetli hiddetli süzüyordu. Mübaşir her ikisini de oturttu. Zabıt

kâtibi, Meşhedi'nin istidasını okudu. Müteakiben, reis, Abdülfettahı isticvaba başladı:

— Adın ne?

— Benim adı? Fetâh!

— Babanın adı?

— Benim babası? Bayram!

— Kaç yaşındasın?

— Ben kaç yaşında? Dizeti pes!.. Yâniyaçi yermi bej.

— Nerelisin?

— Ben nereli?. Monastırin Dibari bâlâ kasabasindan, fikdani hasebiyle!.

— Ne iş görürsün?

— Bizimçisi, baçevancılık...

— Dinle, bak sen (Meşhedi'yi göstererek) bu adamın papağanını kesmiş, yemişsin. Şimdi senden dâva ediyor. Ne diyeceksin.

— Yoo'! Yalan vellâhi! (Tehevvürle, Meşhedi'ye dönüp:) Hancisi vakitta yemişim senin babanı, bre?.

— Muhavere yasak!

— Bilirim çi muharebe yasak. Fekat bu adam...

— Sen bana cevap ver, işi olduğu gibi anlat bakalım.

— Reiz Bey! Çitap uzerinda yemin billâh, iderim çi ben bunun babani yimemişim, billâçis. Amma!.. Bir tane tavuk çelmiş bir cun bizim evde. Bakmşım sayıbisi çikmamış, fikdani hasebiyle... Ben da, efendıma suylerım, çesmiş yemişım. Doğrısi budur. İstiyorsa parasini, ben hazirım vereyim, fikdanı habesiyle.

Reis — (Meşhedi'ye hitapla:) Bak, Fettah Ağa, papağan değil, tavuktu diyor.

Meşhedi — Hansi touh?. Ne touh?. Yalan diyer, menim şahidlerim vardi kin, Hüma pappağandı.

Reis — (Mübaşire:) Şahit Mümin Ağayı çağır.

Mümin ağa geldi. Mutad merasimden sonra reis beyin sorgusuna şöyle cevap vermeye başladı:

Mümin — Te, buncağızın, buylecene vardi bi tane foroz mi, tavuk mi, gayri onun o yanını sen bileceğin gayri. Öylecene ecel ecayip bi koşcağiz. Diyer ki ne efendicağımıza söyle-

yim, aniya lâfın gelişatı üylecene geleiri ya, te buncağızın koşcağzını nasıl ki bi defa tuttuğu gibi(ağnaşıldı mı, sözüm, bundan dışarı, eşekler gibi yemiş! Eloğlunun kuşu yenir mi ya?

Reis — Bunların arasında evvelden bir hüsumet var mıydı?

Mümin — Musubet var, yok, gayri senin bileceen şey onun orası. Ne bileyim ben?

Reis — Haydi sen çık. (Mübaşire:) Şahit Nesimaçiyi çağır.

Mübaşirin daveti üzerine Nesimaçi de, eli uzun sakalının uçlarıyla oynarak mahkeme salonuna girdi. İptidaî merasimden sonra, reis alelusul sordu:

— Tarafeynle akrabalığın var mı?

— Maşalla Paşa Efendi! Epsimiz toprak kardaşıyız.

— Bu iş hakkında ne biliyorsan, doğrusunu söyle.

— Baş ustune Paşa Hazretleri. Bu bezin Meşeci Cafer Ağanın, yuzel bir papagani vardi. Sizden iyi olmasin, sabahtan akşama kadar, tükânin onunde barip çâriyordu. Yeçen hafta, bakiyorum papagan yok. Köpoğlunun kuşu fertiği çekmiş. Soradan habar aldik ki, oteki mahalenin çocuklari tuttu yibi pişirip yemişler. Papagan yenir mi be?.

— Kimin yediğini biliyor musun?

— Maşalla!. (Fettahı göstererek:) Na, işte bu gursuz oğlu gursuzu!

— Anlaşıldı. (Fettaha hitapla:) Bak, şühudun şehadetine nazaran senin tavuk dediğin kuş papağanmış. Papağan kıymetli bir kuştur. Lâkirdi söyler. Ne diye kestin yedin?

— Lâkirdi mi soyler?

— Evet!

— Mâdam çi lâkirdi soyluyormiş, billâçis, niçun soylemedi çi ben çestirtirtirmeyım oni?

Meşhedi Bahçivan

— Kalk, Meşhedi Seninle, şöyle biraz hava almağa gidelim.

— Nire gidelim?

— Sen bilirsin! Tramvayla Fatihe gidelim, oradan Edirnekapısı dışarısına varıp bir kahvede oturalım.

— Beli, olur!

O günkü boğucu sıcakta, esasen hava almıyan, bizim semtte oturmak imkânı yoktu. Meşhedi Cafer, dükkânını yeğenine emanet etti, birlikte tramvaya binerek Fatih'e, oradan da Edirnekapısına gittik.

Orada, paslı, gaz tenekelerinin içinde yetiştirilmiş fesleğen, gece safası, küpe çiçeği gibi en bayağı nebatlarla müzeyyen tozlu bir bahçede birer kahve, birer de nargile içtik. Aynı zamanda şuradan buradan, tatlı tatlı konuşuyorduk.

Bu aralık, yanımıza, uzun boylu, zayıf, poturlu bir adamcağız geldi. Yerdeki iskemlelerden birini çekip oturdu, ve kahveciye seslendi:

— Hoop bre Memmed! Cetır bana bir tâne şekerli kafe, bir da hateş!

Meşhedi bazı yerde, eski an'aneye riayet eder. Bu yeni gelen ve şivesinden Arnavut olduğu anlaşılan adama «hoş geldin» demek lüzumunu hissetmiş olacak ki marpucu ağzından bir an için çekmeye katlanarak:

— Selâmi eleyçüm! dedi.

Arnavut bizi tepeden tırnağa kadar süzdü. Sonra elini göğsüne götürüp selâma mukabele etti:

— Ve dahi aleyçum islâm!

Bittabi bu sözler, mükâlemeye bir mukaddeme teşkli etti. Meşhedi, lâkırdısının arkasını hemen getirdi:

— İlle havalar çoh ısıcahtı.

— Sicak, hem da kurak! Domata, bamya, hepısi yanmiş!

— Özün bâğbansen?

Arnavut bu tâbiri anlamadı ve cevap vermeden benim yüzüme baktı. Derhal tercüme ettim.

— Bahçıvanlık mı ediyorsun? demek istiyor.

— Hevet! Burda, baçevancilik edeyoruz.

Meşhedi'nin çeneleri artık açılmıştı. Konuşmaya zahir vesile arıyormuş. Yine sordu:

— Neler dikirsen?

— Domata, patlıcan, bamya, sakiz kebak, ondan sonra efendıma soyleyim, balkebayi, muluhye, pırasa, lâhana, elhasili çelâm bitum zerzevatlari, hanyaçi İstanbulda sattırtırtırıyorlar.

— Oh! Memnun olmuşam. Hüda bereçatın ehsan ide.

Muhaverenin burasında nasıl oldu, bilmem, söze ben de karıştım. Eski usul ziraatin çok az fayda temin ettiğinden, ziraatimizin ve bâhusus sebzeciliğin asrî terakkilerle bağdaşması lüzumundan bahsederek dedim ki:

— Avrupada şimdi öyle sun'i gübreler icat olunmuş ki, bunlarla terbiye edilen topraklardan alınan mahsul bire yüz raddesindeymiş. Bizde hâlâ eski hamam, eski tas gidiyor.

Arnavud beni tasdik etmek istemiyordu.

— En iyisi cubre, kıyum cubresi fekat!.. Velâçin inek cubresi ilen şerbet da iyi. Bu yalancı cubre yakıyor, efendime soyleyim fidanların billâçis.

Ben ısrar ediyordum:

— Yok, yakmaz, kuvvet verir. Canlandırır.

Bu sefer, Meşhedi benden tarafa çıkarak, dedi ki:

— Çekkirgeffendi yahşi danışır. Yorupanın cübreleri ille çoh guvvetliydi. Özüm Eyranda bulan tecrübe eylemişem, besyar faydasın görmüşem.

— Soyle bakalum!

— Bah! Özüne diyem göresen: Men, bir dafe Pariz'den cübre smarlamışem. Pavlikadan goymuşlar papura, mene göndereler ille çuvalın biri, nasılkin patladı, cübrenin bir mikdarı tükülübdür güverteye. Gemmiciler de, bütün cübreyi süpürürler direğin dibine. Aradan nice geçir bir hefte, papur (Bender Abbas) limanına gelmedin bir de ne göreler?.. Direğğin üzerinde boydan boya yarpahlar açıp meyveler peyda olubdur.

Arnavud yerinden fırlayıp bağırdı:

— Yok bre!.. Vellâhi yalân!.

Lâkin Meşhedi kızmıştı. Daha üst perdeden haykırdı:

— İlle bilesen, peder suhte!.. Meşedi Dzefer heç yalan kelâm etmiyer! Ne diyerse, bilesen doğrudur, ağa!

Meşhedî Denizde

Evvelisi gün onu ziyaret için dükkâna uğradığımda, çay sandıklarının üzerinde uyuyor buldum. Sıcaktan kondukları yeri bir daha terkedemiyecek kadar mecalsiz sinekler, yarı açık duran dudaklarının üzerinde geziniyorlardı.

Yemek üstüne böyle derin bir uykuya dalan Meşhedî, benim seslenmemle yerinden bile kımıldamadı. Kendisini dürterek uyandırmağa mecbur oldum. Birdenbire gözlerini açtı, davrandı, abus bir çehre ile bana bir müddet dikkatli dikkatli baktı, nihayet teşhis etti.

— Hüda lâyığın vere Çekkirgeffendi! Meni datlı hâbımdan bidar idirsen.

Diyerek sitemde bulundu.

— Kalk dostum! dedim; bu sıcakta, burada, güneşin altında uyuyacağına, seninle gidip denize girelim; serinleriz.

— Çoh yahşi danışirsen Çekkirgeffendi? Beli, dennize varalım... Hedi!

Dükkânı, memleketinden yeni gelen on iki yaşlarındaki birader zadesi Kelb Aliye emanet etti. Birlikte, Yenikapıya doğru yollandık. Bir aralık kendisine sordum:

— Yüzme bilir misin, Meşhedî?

— Beli! Yahşi şinaverlik idirem. Bir dafe Eyranda Urmiye cölünde bir çennardan diyer çennara bir buçuh seette geçmişem.

— O dediğin göl büyük müdür?

— Hemin deryaların maderi; helbet kin beyüktü.

— Derin midir?

— On yeddi min minare boyu.

— Kim ölçtü?

Meşhedi bu sualime kızdı. Yürürken birdenbire durdu, yüzüme sert sart baktı:

— Kim ölçtü diyersen?. O adamlar kin dünyanın nüfusun sayıp bir buçuh milyar olduğun gördüler!.

Bu esnada sahile varmıştık. Bir sürü halk denizde çırpınıyordu. Hamamdan içeriye girdik. Ben bir boş hücre bulup yerleştim ve soyunmağa başladım. Meşhedi ise dışarıda geziniyordu. Kapının üstünden seslendim:

— Dadaş, ne bekliyorsun?

— Vazgeçmişem! Girmiyirem!

— Neden?

— Denniz ifahtı!

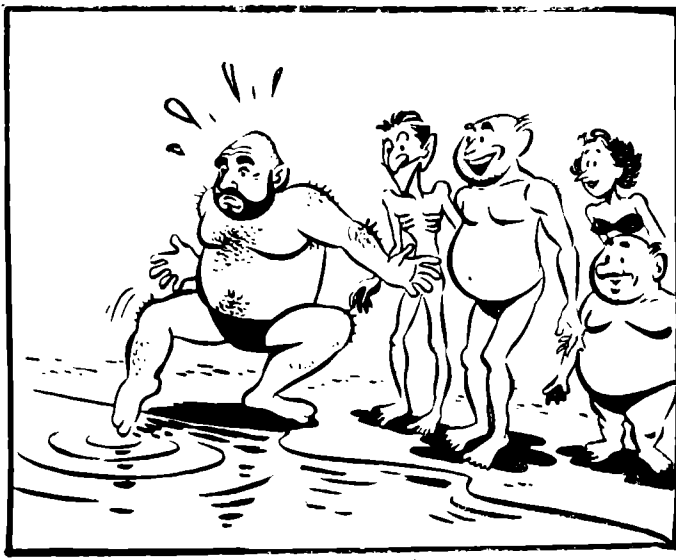

Meşhedî Mukdesid

Bizim Meşhedi Cafere son zamanlarda bir hal oldu. Celâl Muhtar Bey üstadımızın herkesçe bilinen şöhretini büsbütün gölgede bırakacak kadar bir iktisat merakı peyda etti.

Eskiden, ben dükkânına uğradıkça, bana ikramen taze çay demlendirir, kalyan doldurur, çikolata verirdi. Şimdi ise selâmını bile esirgemeye başladı ve bu halden mehcubiyet duymak şöyle dursun her önüne gelene:

— Özüm kimmi hisabın bilen, muhtesid heç yohtur! Diye öğünüyor ve aksini iddia eden olursa fena halde kızıyor.

Onun eski mükrimliğini, cömertliğini, teessürlerle yâdetmekle beraber, belki bu huy gelir, geçer diye arada sırada dostumu ziyaret etmekten hâli kalmıyorum. Zira, ne de olsa Meşhedî Cafer benim yârı canım, vefâkâr, temiz yürekli, muhibbimdir. Muhabbetinden de son derece lezzet duyarım.

Geçenlerde yine gitmiştim. Onu, dükkânında komşuları peynirci Nevşehirli Kosti ve şişeci balatlı Avramla oturmuş, çene yarıştırıyor buldum.

O soğuk havada bir mangal bile yakmamıştı. Girer girmez:

— Meşhedi! Bu ne haldir? diye sordum.

— Hansi ne haldi?.

— Üşümuyor musun? Hani mangalın?

— Mangal yahmamışem... Çömmür bahalıdı.

— Ya üşüdüğün vakit ne yapıyorsun?

— Kalyanımın ateşiylen ısınirem.

Kosti öteden atıldı:

— Ceufer Ağa! İyice hisabınğı biliyon gayri! Hee?.

Meşhedi:

— Helbet kin bilürem. Özüm kimin hisabın bilen dünya yüzünde bilem yohti! dedi.

Azıcık külhanbeyi olan Avram bağırdı:

— Atma Cafer Efendi! Sokaktan adam yeçiyor!

Meşhedi bu hitaba içerledi. Avrama:

— Peder suhte! dedi, çimme diyersen eyle?. Menem kimi bir daha görset kin görem.

Derken, Kosti söze girişti:

— Bağa bah, gözüm Ceefer Ağa! Niitsen benim kader olaman. Ben müşterilerin faturalarını yazariken, sözüm oğa hokkanın içinden boya uçmasın deyi gapağını gapatırım... Ağnadınğı?.

Avram güldü:

— Benim yibi hiç birisiniz olamazsiniz, dedi. Yiceleri yel. kovanlari aşinmasin için saatimi durdururum!

Meşhedi hırs ve hiddetten tir tri titriyordu. Muhataplarını mat etmek için onlarınkinden daha baskın bir şey söylemek ihtiyacını duydu:

— Özüm, dedi, cözlühlerimin camını esgitmemeh iççin bir aydan beri cerideni ohumirem!. İlle muna ne diyersen, ohum?!

Meşhedî Gemide

İki ellerini kalçalarına dayamış, dükkânın önündeki kaldırımın üzerinde duruyordu. Uzaktan:

— Hayrola Meşhedi, diye bağırdım. Böyle erken erken sokağın ortasında dikilmiş, ne seyrediyorsun?

Kalçasından nazlanarak ayrılan sol eli, caddeden bir gelin alayı gibi geçmekte olan araba dolusu seyyahları işaret etti.

— Bular nireden gelübdür?

— Amerikadan... Para ve refah memleketinden!

— Garadan gelübdüler buriya?

— Ne karası, dostum! Koskocaman, seyyar bir belde kadar vapurları var. Şuradan, Sarayburnuna in de, bir gör! Denizin ortasında dev anası gibi yatıyor. Apartımanlar nasılsa, öyle, kat kat. Bacası Çamlıca ile bir hizada.

Meşhedi şaşa kaldı:

— Yoh?!

— Gerçek söylüyorum. İnanmazsan, git bak!

Bu muhaveremiz zihninde yer etmiş olacak ki, ertesi sabah erkenden dostum bana geldi.

— Çekkirgeffendi! Gah, varalım, seyyahların keştisini görelim.

— Görelim azizim!

Bizim evden çıktık. Rıza Paşa yokuşundan konuşa konuşa Eminönüne inip, oradan karşıya geçtik.

Yolda, Meşhedi bize Rumiye gölünde, Kârun nehrinde işleyen posta vapurlarını methediyordu; kendi denizciliğini, yüzgeçliğini, balıkçılığını anlatıyordu.

Derken, Haydarpaşa açıklarında yatan geminin yanına geldik, benim nazarlarım Cafer Ağanın çehresinden ayrılmıyordu. Bu on binlerce tonilâtoluk sefinenin dostumda nasıl bir tesir yaptığını yüzünün ifadesinden anlamak istiyordum. Gerçi, ona baktıkça büyüyen gözlerinde hayret eserleri belirmi-

yor değildi. Fakat, epeyce pişkin olduğundan ekini belli etmemeye çalışıyordu.

Bizi geminin içine almışlar, her tarafı gezdiriyorlardı. Sırasıyla, kamaraları, yemek, istirahat, merasim, müsamere, tiyatro salonlarını, banyo, mutfak, matbaa, telsiz telgraf, spor, dans, dairelerini gördük. Biz hayretten hayrete düşüyorduk. Meşhedi ise sanki bunlar pek basit şeylermiş gibi aldırmıyordu.

Onun bu hali sinirlerime dokundu. Hele, yolcuları uzun bir seyahat esnasında dünya havadisinden mahrum bırakmamak için her gün geminin içinde bir de gazete neşredilmekte olduğunu söyledikleri zaman Meşhedi'nin kılının bile kımıldamaması beni büsbütün kızdırdı; fakat orada, yabancıların içerisinde ağız açmadım.

Avdette, sandalın içinde ise, derhal çattım.

— Nasıl, Meşhedi?! Gördün mü vapuru?

Sadece kafasını sallamakla iktifa etti.

— Beğenmedin mi, yoksa? dedim.

— Beğenmişem...

— Çok büyük... Şayanı hayret değil mi?

— Yoh. İfahti. İlle, pampurun cü'cüsüydü (civcivi).

Hiddet tepeme fırladı:

— Be adam! diye bağırdım, sanki İranda böylesi var mı?

O zaman, Meşhedi Cafer bana kızarak baktı, dudaklarını büklü ve:

— Hay, peder suhte! dedi. Biz Eyranda, beylelerin, sandal diye pampurların yanına asarız. Anlarsan, ağa?!.

Meşhedî Meddahda

Geçen gece, ben evde oturup duruyorken kapım çalındı. Arkasından, avluda hararetli bir münakaşa cereyan ettiğini duydum. Hiç şüphesiz, bu, vakitsiz gelen ziyaretçi ile bizim hizmetçi arasında bir çekişmeydi zira, kendimi biraz yorgun hissettiğimden, kim gelirse, yatmış olduğumun söylenilmesini tenbih etmiştim. Biraz bekledim. Çekişme bitecek yerde daha azdı. Kulak verdim: Birisi bağırıyordu.

Sevgili dostumun sesini böyle duyunca, odamdan dışarıya çıktım ve merdiven başından haykırdım.

— Safa geldin Meşhedi! Buyur bakalım! Kızın kusuruna bakma!. Yenidir de seni tanımadı.

— Niye öryetmemişsen? Özün evinde Meşhedi'yi tanımıyan hiç kes olar mı?·

— Daha dün geldi de vakit olamadı. Sen hele yukarıya çık bakayım!

Merdivenleri tırmanırken, Meşhedi bir yandan da hizmetçi kıza kendini şöyle takdim ediyordu:

— Özümü bilesen. Sennin efendinin canberaber karındaşı, dadaşıyem. Özüm kimmi bir ehbabı daha yohtu.

Dostumu odaya aldım, bir köşeye oturttum, eline bir sigara verdim.

— Ey! Nasılsın Meşhedi? Artık bütün bütüne iyileştin a?

— Beli! İyiyem, heraretim yohtu. Gahmışam, tükkânı neyi açmışam. İlle canım sıhılıp, anınçün burya gelmişem, menni gezmehliğe götüresen.

— Emret! Nereye gidelim, Meşhedi?

— Teratoraya gidek.. Sematorafa gidek. Harda dilersek oraya gidek ağa! Özüm için hemmisi birdi.

— Şurada Divanyolunda meddah var. Oraya gidelim mi?

— Meddah nedi?

— Hikâye söyler, taklit yapar bir adam.

— Mugellid diyesen kin anlayam.

— Evet, mukallit işte.

— Hedi... Gidek.

Kalktık ve birlikte evden çıkarak, ağır ağır kahvehanenin yolunu tuttuk. Oraya vardığımızda içerisi mahşer gibi kalabalıktı. Güç belâ, bir yer bulup sıkışabildik. Meddah, Ahmet Mithat Efendi merhumun (Hasan Mellah)ını anlatıyordu. Mamafih, kendisine ganice bir dünyalık toplamak ümidini veren bu müşteri bolluğundan keyfe gelmiş olacak ki, ikide bir hikâyeyi kesiyor, araya ufak tefek Arapkirli, Acem, Yahudi, Muhacir, Ermeni fıkraları sokuyordu. Bir aralık muhtelif kümes hayvanlarının da seslerini taklit etti.

Meşhedi bir yandan kalyanını tokurdatıyor, bir yandan da yarım kulak dinliyordu. Gece yarısına doğru hikâyeler bitti, halk dağıldı. Biz birer çay daha getirtmiş içiyorduk. Bu sırada Meşhedi'ye sordum.

— Nasıl, beğendin mi?

— Yoh!

— Neden?

— Heç yahşi değildi.

— Canım, pekâlâ hepimizi güldürdü! Çok güzel taklitler yaptı doğrusu. Sen de uzun ediyorsun!

Marpucu ağzından çekip dik dik yüzüme baktı.

— Bu mugellid çoh çötüydü. Munu beyle bilesen!

— Lâf!. Sanki sizde daha iyisi mi var?

Üzerime atılıp beni dövecek sandım. O kadar hiddetlenmişti ki, her tarafı tir tir titriyordu.

— Hey peder suhte! diye bağırdı. Helbette kin Eyranda daha giyağı vardı!. Ne sanırsen? Hele bizim Hemedanda, Mirza Geceli diyeller, bir mugellit olubdur, gece yarısı horoz taklidi yapanda günneş doğubdur. Anlarsan, ağa?!

Meşhedî Yelken Açmış

Geçenki büyük lodoslar esnasındaydı. Meşhedî Caferle birlikte, cenup rüzgârlarına en ziyade maruz bir semtte dükkânı olan bir ahbaba geçmiş olsuna gitmiştik. O biçare adamcağız, bütün bir geceyi uykusuz geçirmiş olmasına rağmen bizi memnuniyetle karşıladı ve oturup birer çay içmemizi ısrarla rica etti. Biz de hatırını kırmayıp, gösterdiği iskemlelere yerleştik.

Bizden başka, aynı maksatla oraya gelmiş bir kaç zat daha vardı. Hane sahibi cümlesini, sıra ile bize tanıttı: Basmacı Boğos Ağa, Bakkal Yordan Ağa, Arabacı Mümin Dayı, Sürmeneli Celâl Reis, Elbasanlı Ramazan Ağa...

Çaylar geldi. Muhabbete koyulduk. Bittabi konuşma, hep fırtınaya dair cereyan ediyordu. Oradakilerden her biri ,kendi başından geçen bir deniz macerasını anlatmaya başladı. Evvelâ, Boğos Ağa, bir iki defa yağlı yağlı öksürdükten sonra:

— Bir tefa, dedi, Üsküdarda Cuma Pazarına gidoordum. Pampuru kaçırmış isem, bir kayığa oturdum. Derken efendim, Körpüyü geçtik. Sarayburnunun tak hizasından dönoor iken bir de bakmışım ki apartıman boyuncaz dalgalar geloor. O kerte, kayıkçıa işmar ettim: «Zo! dedim. dön, yoksam batooruz!» Eyi ki demişim. Nasıl ki dönmüş isek, dalga da enksemizden geçti. Biz de şükür Allaha; kurtulduk.

Arabacı Mümin Dayı, öteden atıldı:

— Te bi şey mi bu anlattığın, a be ahretliğim! Sen bu lodoz yelini gel de Urumelinde gör. Alimallah, bi okudu mu, epten ortalığı nadaz tarlasına döndüriiyer, yık mu ya? Buldur, Enezden bindim bir o angi kayığa, isteyerdim te yandaki küylere varmağa, gel gelelim, üfürmee başladı o cenabet havâ, kalkayerdi denizin kuzuları, er biri bi minâre boyu senin anlayacağın. Deyir kene...

Lâkin, Sürmeneli Celâl Reis, dayının sözün ükesti:

— Haçan kormelisun Kara tenizun furtunasu nasul çal-

kuyi koskocam pampurlaru Lotoz ürüzcerinun lâfi mu olur? Çikan sene nasıl çi cideyurduk pizum Temel Reizun takasiylen Poltanaya. Funduk da yukleduyduk da, haçan tutti bizu bir poryaz çi, hay babam!.. Dirçen ha efendum deyeyum, attik o cunum fundukları da hoyle kurtulduk, yoksa batacayduk.

Yordan Ağa:

— Neyi diyongğ dedi. Gara Denğizin furtunası adama goz açdırttırı mı? Develi sene melmekâttan bu yanna geliyorken yoh mu?. Eylesine bi çalhadı kin, hangımızda hal galdı? Oguren ogurene!.

Ramazan Ağa da şöyle konuştu:

— Bizım İşkodra colunde da, furtunaları oluyor efendım fikdanı hasebile. Emma velâçin lodozdân beş beter. Günçi pampur içerisinde insanı hoturtırtırmıyor dupeduz lâzım çi her biri bir direkte balamançi düşmesin billâçis. Bir tefasında bu hapdi tâciz... (abdi âciz).

Demeğe kalmadı, Meşhedi dayanamadı, atıldı:

— İlle ne diyersiz? Fırtınnayı göresiz Basra cörfezinde nice olubdur? dedi. Özüm iççi senne mugattem Bender Abbasa direknotla sefer idende, eyle bir fırtınnaya dutulmuş em, direknot hemişe deryanın ortasında batmıştı...

Hep bir ağızdan, sorduk:

— Battı mı? Ya sen nasıl kurtuldun?

Meşhedi hepimizle alay eder gibi gülümsedi ve:

— Nice kurtulam? dedi. Derya yüzünde arha üstü yatub, mendilimle yelken açmışem... Ürüzcer özümü itib limana aparmıştı ağa!

MEŞHEDİ YELKEN AÇMIŞ

Meşhedî ile Avramaçi

Nereden buluştular?. İkisi de antika! O atar, öteki atar, Allah vermesin, palavra mitralyözü!..

Dükkânları da karşı karşıya. Biri sabahtan akşama kadar, kat kat istif edilmiş tütün paketleri arasında, yan yana sıralanmış çay, tömbeki, kuru kahve, karamelâ, bisküvi kavanozları karşısında nargilesini çekiştirir; diğeri göz alıcı pırıltılarla boy boy duvara asılmış ibrik, faraş, rende, maşrapa, huni gibi eşyanın ortasında, ömründe makas, ustura görmiyen sakalını karıştırır.

Ekresiya, uzaktan uzağa, birbirlerine söz atarlar:

— Evremaçi! Çeddinin eyağı gaçtı?

— Bezin küyde uç buçuk!. Sizde bir melyon kadar olmalı, aşa kurtarmaz!

Bazan da, soğuktan donan parmaklarını bedava mangalda ısıtmak için, Avramaçi, Meşhedî Caferin dükkânına gelir. O zaman bu iki komşunun hali bir kol çengidir. Adeta mübalâğa müsabakasına girişirler. İkisinin de karihalarının genişliğine hudut yoktur. Nasıl da uydururlar?

Meşhedi İrana gitmezden bir müddet evveldi. Bir gün, o tarafa yolum düştü, dükkânına uğradım. Avramaçi de oradaydı. Meşhedi'den dilendiği bir parça zamklı kâğıtla, öteden beriden eksiğine topladığı yırtık paraları, oturmuş, yapıştırıyordu. Benim dostum da çay harman etmekle meşguldü. Ben de yanlarına geçip, oturdum.

Bir müddet, şuradan buradan sohbet ettik. Sonra, nasıl oldu bilmem, Avramaçi ortaya bir dâva attı:

— Dunyanin en büyuk adamlari, bezin Musyevi meletinden çikar! dedi.

Vay, sen misin bunu diyen? Meşhedî Cafer köpürdü. O esnada ,avucunda tuttuğu yirmi dirhem kadar altınbaşı, acımadan yere atarak, haykırdı:

— Hâşâ yalan diyersen! Hemmisi beyüh adamlar Eyranda çıhubdur!

Avramaçi, itidalini elden bırakmadı.

— Yok! Episi da Yahudidir.

Meşhedi, karşısına dikildi:

— Say ki görem!.. dedi. İlle, bir dene sen di... bir dene özüm diyem. Heddi, başlayasen!

— Avraham Peyamber!

— Eli Elmurtaza

— İzak!

— Hüseyin!

— Yakov!

— Hasan!

— David!

— Şah İsmail Safevi!

— Salamon!

— Şah Tahmaseb!

— Yasef!

— Nadir Şah!

— Sarraf Kamanto... Banker Roçild... Kuyumcu Harunaçi... Lenin... Banker Alyon... Avram Galanti!

Meşhedi, muhatabının soluk almadan sıraladığı isimlerin karşısında biraz afallar gibi oldu. Lâkin kendini çarçabuk toplayarak, yumruğunu uzatıp muzafferâne, bağırdı:

— Hemmisi İranlılar beyühtü!

Meşhedî'nin Rüyası

Bundan bir kaç sene evvel bizim Meşhedi Cafer, Salamon ve Yervant isminde iki refikiyle beraber Anadoluda seyahat ediyorlarmış.

Günün birinde ufak bir kasabaya uğrayıp, gecelemek üzere hana inerler.

Meşhedi kalyanını kurar, semaverini kaynatır, kaliçesini yere serip oturur. Bu esnada da üç arkadaş, Allah ne verdiyse yiyip içerler. Lâkin, epey uzaktan geldikleri için dağarcıklarında kalan nevale ancak peynirle ekmeğe münhasır kalmış olduğundan karınları iyice doymaz. Çoktan beridir hasret kaldıkları sıcak bir çorba ile şöyle güzelce bir tatlı sayıklayıp dururlarken hancı, elinde bir kâse olduğu halde içeriye girer!

Meğerse, civarda, hayır sahibinin biri zerde pişirtip, ölmüşlerinin canı için öteye beriye dağıtıyormuş. Bir kâse de, handa konaklayan bu üç garip yolcuya göndermiş.

Üçü de evvelâ zerdeyi canı gönülden temaşa ederler. Sonra, Salamon der ki:

— Bana bakın arkadaşlar! Şimdi epsimiz da Allaha şikûr, yememizi yedik. Az çok karinlarimiz duydu. Bu zerdeyi bırakalum da yarum sabah, anyimiz iyi bir rüya yorursan o yesin!

Meşhedi ile Yervant bu teklifi kabul ederler ve yatarlar...

Ertesi sabah, şafakla beraber üçü de gözlerini açarlar ve Meşhedi'nin demlendirdiği çayın etrafına toplanırlar. En önce Salamon söze başlar:

— Hayirdir işalla! der. Bu yice rüyada Hazreti Musayi yordum. Bana dedi ki: «Salamon! Mira!, Benim ilân barabar yel da Tur-u Sina'ya yidelum.» Ben da yittim... Orada bana bir kâse zerde verdi. Tamam o sirada uyandim.

Yervant da der ki:

— Ben de İstambolun Narlıkapı semtinde tek başıma ser-

yan edoordum. Fırdolayı her yer tenha idi. O kerte nasıl olmuş ise, bilmoorum: Kap gafilden gök gürledi; kıyak korktum. Etrafıma bakıncaz bir de ne göreyim?.. Benim ilen karşı karşıya Hazreti İsa duroor. Derken, bana, gel, deyi işmar etti. Yanına vardım: Zo, Yervant! dedi, bunda böyle yalnız ne gezersin? Benim ilân gel de, cenabını cennete götüreyim, bir gör!» Sen olsan, gitmezsin?. Çabucaktan yanına katıldım, birlikte arabaya oturduk, takkede cennete gittik. Orada bir de baktım ki bir takım melekler yanıma geldiler ve bir kâse zerde uzatıp ikram ettiler. Tak o kerte uyandım.

Meşhedi, her ikisinin de anlattıkları rüyaları büyük dikkatle dinledikten sonra, bir müddet düşünür. Sonra, kalyanından üst üste bir kaç nefes çekip:

— İlle, özüm eyle bir ürüya görmüşem kin menendi yohtu. Anın yanında bu danıştığınız hekâyeler heç galırdı. Diyem de bahın. Uyhuya varanda, bahtım ki yanıma hubter bir civan gelüp özüme diyer: «Meşhedi! Gah! Özünle danışmahlık isterem!» Özüm de sival etmişem: «Sen kimsen?» O: «Hezret-i Eliyem!» diye mene cevap edende, hemen ayağa gahıp: «Ne ferman edersen ya Eli?» diye çağırdım. O zaman, şurada duran kâseni menne görsedüb, dedi: «Ey Meşhedi! Arhadaşların biri Tur-u Sina'da Musa ile, diğeri cennette İsa ile zerde yiyübdür. İlle sen de bu kâsedekki zerdeyi yiyesen!» Özüm de, Hezret-i Eli'nin fermanın yere salmamahlık için, vallah zerdeyi yemişem!.. Dedi ve boş kâseyi arkadaşlarına uzattı.

Meşhedî'nin Yelpazesi

Geçenki sıcakta, hışlaya hışlaya yokuş yukarı çıktıktan sonra bir müddet dinlenmek ihtiyacını duyarak dostumun dükkânında bir mola vermek istedim.

Meşhedi çay sandıklarının üzerine eski bir palto serip uzanmış, uyuyordu. İlkin, acıdım ve uyandırmağa gönlüm razı olmadı. Teklifsizce dükkâna daldım, bir kenara geçip oturdum. Alnımdan, şakaklarımdan zırıl zırıl akan terleri silmeğe koyuldum. Bir yandan da dostumun üzerine üşüşen sinekleri kovuyordum.

Bu minval üzere henüz on dakika geçmeden, biri seslendi:

— Caferaa!..

Baktım: Bizim Nesimaçi. Beni de orada görünce sevindi:

— Maşalla, Maşalla!. dedi. Ben da yeldim... Kumpanya tamam! Bezin Cafera burda mi?

Sağ elimin şahadet parmağını dudaklarıma götürerek:

— Sus; dedim, içeride uyuyor.

— Allah uyandırmasin, bana ne-.. Sen ne yapiyorsun?

— İyiyim...

— Oh... Daha beter olasin!.

Bu muhavere benim bütün itinalarıma rağmen, Meşhedi'yi uyandırmağa kâfi geldi. Birdenbire gözlerini açıp, yerinden fırladı, Nesimaçiye hitapla:

— Ulen ne gelübsen? Ne istiyirsen, peder suhte?! diye bağırdı.

Bu sözler, Nesimaçiyi kahkaha ile güldürmekten başka bir tesir yapmadı:

— Bana bak, Cafera! dedi, sicaklar ilân ne var, ne çok?

Meşhedi derin bir «of!» çekti ve bir tek kelime ile cevap verdi:

— Yanirem!.

— Sen da bir tane yelpaze al, olmaz mi?. Bak, nah!. Benda

var...

Neslmaçi cebinden yepyeni ve oldukça kıymetli bir yelpaze çıkardı. Meşhedi sordu:

— Hardan almışsan muni? yennidi?.

— Yok. On sene var ki kullanlyorum.

— Yoh, yennidir. Yalan diyersen!

— Valla, billa, yeni değil. Yozlerin onune aksin! Senin hayirini yormeyim, be!

— Nice olubdur ki beyle yenni kimi durur?

— Soyleyim sana. Ruzyerlenme için yavaş yavaş sallayoyorum. İlkiptadan arkadan one, sora da onden arkaya usul, usul.

Meşhedi, Yahudinin bu dikkat ve ihtimamına hem gıpta, hem de hayret etti. Hele Neslmaçi:

— Nasin? Boyle antikalar sende var mi haci?

Sualine dayanamadı:

— Beli! dedi. Özümün de beyle bir yelpazesi vardı. İlle elli senelikdi; dedi.

— Elli sene mi?

— Beli!

— Oyleysan iç kullanmadin?

— Yoh, gullanirem... İlle esçimesün deyi anı elimde dutirem, yalnız suretimi sallirem beyle iki yana!..

Ve tarzı hareketini izah için kırmızı sakallı çehresini bir sağa, bir de sola çevirdi.

Meşhedî'nin Kulağı

Şeker Bayramının ikinci —bir rivayete göre birinci— günüydü. Dostum Meşhedi Cafer, mecburen kapadığı dükkânının üstündeki odada oturmaktan sıkılarak biraz gezip hava almak üzere sokağa çıkmıştı.

Kendisine Divanyolunda tesadüf ettim. Dükkân komşusu kâğıtçı Nesimaçi Efendi ile birlikte, etrafı seyrederek yürüyordu.

— Merhaba Meşhedi! Bayramın mübarek olsun!

— Merheba dadaşım! Özünün de bayramın mübarekbad! Nirdesen beyle... İlle görmemişem çoh vahıt beri?!

— Beş on gündür burada değildim.

— Burda değildin?. Nire gettin?

— Ankaraya gittim.

— Ankaraya gettin?. Yahşi!. Benim anda Dayko dadaşım vardı. Görmüşsen anı?

— Gördüm, selâm söyledi.

— Eleyçüm selâm!

Böylece konuşa konuşa ilerliyorduk. Meşhedi Cafer, sağlı sollu evler hakkında Nesimaçi'ye izahat veriyor, İranın benzeri binalarıyla mukayeseler yapıyordu.

— Nesimaçi!. Görürsen bu gonağı?

— Şer emaneti deyil mi?

— Beli! İlle Hemedanın belediye gonağın görsen, iki min odası vardı.

— Maşalla!. Ne kadar küçük be?!.

— Eğerçe biraz güççühtü.. İlle Tahranın gonağı üç min oddalıydı.

— Aferum!. Yordun mu? Konak oyle olur.

Bir kaç adım sonra Çemberlitaşın önüne gelmiştik, Meşhedi yine refikine sordu:

— Nesimaçi görirsen bu daşı?..

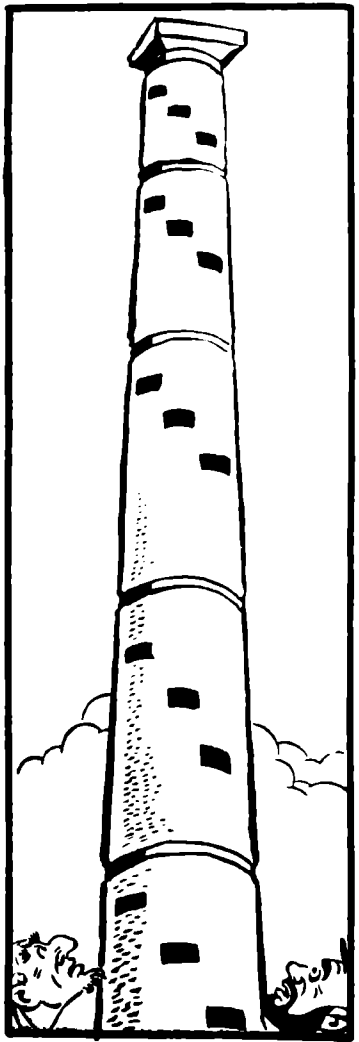

— Yoruyorum helbetta...

— Beli! Isfahanda bir beyle Çemmerlidaş vardı... Men diyem beş yüz metre, sen diye sen min metre! O gadder yüskekti!..

Nesimaçi'nin dudakları, alaycı bir tebessümle büküldü. Mânâlı bir bakışla evvelâ benim yüzüme baktı. Sonra:

— Meşedi Efendi! dedi, sen şindi bunlari birak da, taşin tepesine bak. Yoruyor musun orada eki tane senek kavga ediyorlar!..

Meşhedi başını havaya kaldırdı. Baktı... baktı. Sonra bizden tarafa dönüp, kemali ciddiyetle şu cevabı verdi:

— Yoh. cörmemişem... İlle eyahların sesin duyiyrem!.

Meşhedî'nin Tokadı

Geçen yazdı. Dostum Meşhedi Caferle birlikte bir iş için trenle İzmite gidiyorduk.

Bulunduğumuz vagonda, biri sarışın, orta boylu, tıkız, şivesinden Rumelili olduğu belli, diğeri uzun boylu, esmer yüzlü, lisanından Arnavut olduğu anlaşılan iki yolcu daha vardı. Pendiği geçer geçmez, aramızda tedricen bir samimiyet teessüs etti. Evvelâ Rumelili:

— Cüümlemize ayırlı salavatlar olsun! (Hayırlı selâmetler olsun!)

Hitabıyla bir sohbet zemini hazırlamıştı. Arkadan, daima olduğu gibi, herkes yol arkadaşlarının niçin ve nereye gittiğini sordu. Arada şöyle bir konuşma oldu:

— Özün harda gidüpsen?

— E, gideerem Tavşancıl'a... Efendime souyleyim, bizim kızanların süt babaları oracıkta eğleneyeri. Buldur, bizim o yana mektup iletmiş, yok mu ya? Sankileyim, Mümin Ağaynan bi çitlik isticar etmişler... Te bana yazeerken...

— Ben da, efendım, cidiyorum vellâhi, bizım emşeriler terafında. Gümçi bizım Arnavutlukta yok iş efendım billâçis! İska efendım baçevancilık fikdanı hasebile.

— Özüm de gedirem İzmide, görem menem dadaşım Meşhedi Molla Bakır niceydi?

Derken, söş şimendiferlerin süratli gidişlerine intikal etti. Rumelili dedi ki:

— Bizim Bulgaryada, bu kara pampurları hepten ööyle tez kaçaerki, yok mu o terglaf sırıkları, ya? Birleşeeri o canabetler, insanın gözleri önünde, saneersin bi tek sırık heppıcığı..

Adının Fettah olduğu bilâhare anlaşılan Arnavut söze atıldı:

— Mori! Sen çormelisın kara pampurını bizım Elbesanda.

— Elbesan'da tren var mı? dedim.

— Var efendım, fikdanı hasebile! Em da, o kedar suratlı çi bir tefa cidiyordum Dibra'dan Elbasan'a, Dibar'da: «Bismillahi» diyerek binmişım, ne zaman çi: «rahmani rahim» soylemişım, pampur varmiş Elbesan'a!

Gayri hitiyari, nazarlarımı Meşhedi'ye çevirdim. Dostumun bu sürat müsabakasında geride kalmasını bir türlü içim istemiyordu.

Fakat, Meşhedi bu! Hiç lâf altında kalır mı? Portatif nargilesinden iki derin nefes çekti; sonra dedi ki:

— İlle menne bahasız! Eyran şimendüfellerin üstüne şimendüfer yohti. Hatırliyrem, bir gün ki gelirdim Tahran'dan Rüşt'e; Tahran estesyonunden hereket ederken gızmışem estesyon memurine, pendzireden elim kaldırmışem kin bir tohat uram, o nâhüda kişinin yüzünne, elimi indirende tohat Rüşt'teki memurun yüzünne gelübdü!..

Pantolon Tohumu

Meşhedi'nin kulakları çınlasın! Gerçi kendi burada yok ama, gün geçmiyor ki sevgili dostumun bir menkıbesi hatıra gelmesin.

İşte, yine bugün, hatırlayıp da kahkahalarla gülmekten kendimi alamadığım bir fıkrası daha ki, hiç şüphesiz okuyucularımızı da neşelendirecektir.

Meşhedi Caferin mini mini, şeytan, şirin karaböcek, Hasan Kuli namında bir oğlu vardır. Meşhedi bunu çok sever. Öyle ki bundan iki sene evvel, hasretine dayanamayıp bazı tüccarın vasıtasıyla onu tâ Hemedandan buraya getirtmişti. Çocuk babasının yanında bir iki ay kaldı ve bu müddet zarfında kendisini tanıdım.

Hasan Kuli, kabına sığamıyan fazla zekâsıyla, her şeyi anlamak, öğrenmek ister, masum gözlerine evvelâ ne görünürse, pederinden sorardı.

Bir gün, dükkânda oturuyorduk, çocuk da etrafımızda dolaşıyor, dükkânın ötesini berisini karıştırıyordu.

Bir aralık, koşa koşa yanımıza geldi. Küçücük elinde, bir mukavva parçasının üzerine iplikle iliştirilmiş bir düzine kemik düğme tutuyordu. Meşhedi'nin dizine yaslandı, kömür gibi siyah gözlerini yukarıya, babasının yüzüne çevirerek, kelimelerin son hecesini uzata uzata sordu:

— Baba!. Mular nediiii?

— Hansi şeyi sorubsan?

— Nah! Munu soriram.

— Mular, tükmedi...

Bu cevap çocuğun merakını tatmin etmiyordu. Düğme... Pekâlâ! Lâkin bu düğme acaba neye yarar? Mahiyeti nedir?

Muvakkayı elinde bir müddet evirdi, çevirdi, baktı, anlamaya çalıştı. Bu toparlak, ortası delikli nesnenin mahiyet ve kullanılacağı mahalli bir türlü kendiliğinden keşfedemedi. Nâ-

çâr yine babasının yanına sokuldu.

— Baba!.

— Ne istirsen, hey peder suhte!

— Menne bah!

— Ahan, bahlrem... Di! Yohsa, genem çuhullata istirsen?

— Yoh! Çuhullatanı istemirem!.

— Ya... Matlabın nedi?

— Bu tükme diyesen, niye yarar?

Meşhedi malûmat satmanın sırası geldiğini takdir etti. Bir âlimane tavırla mukavvayı eline aldı ve çocuğa hitapla:

— Mene bah, Hasan Kuli! dedi. Muları göresen?. Mular pantalon tohumudu. Alıp torpağa ekende ayyağındaki kimin pantalon çıhar!.

Çocuğun da, benim de, hayretten gözlerimiz açık kaldı.

Meşhedî Mimar

Geçenki lodos fırtınalarında, kurşunları uçan, alemi kırılan, sıvaları dökülen minarelerin tamirine karar verildiğini Meşhedi Cafer gazetede okumuş. Dün gece kıraathanede buluştuğumuz zaman lâkırdıyı buradan açtı:

— Bilürsen, Çekkirgeffendi?

— Ne var dadaşım?

— Ürüzcer, çoh minnareler harab eyledi.

— Evet, öyleymiş...

— İlle, bilürsen ki te'mir edecekler?

— Tabiî ederler...

— Yoh! Eylesi değil. Bilürsen, temir edeceh çimdi?

— Allah, Allah! Ne bileyim, Meşhedi? Amma da sualler soruyorsun. Elbette bir ustası vardır... Çıkar, yapar, vesselâm!

— İlle mene niye gızarsan?. Göresen hele nâhüda kişiyi!.. Özüm yahşi çelâm danışirem, sen menni azar idirsen. Di mene Çekkirgeffendi! Evgafta çimi tanarsan?

— Tanıdığım var... Lâkin, ne yapacaksın? Anlamıyorum...

— İstirem olara diyemkin minareler beyle te'mir olmaz. Beyle te'mir olanda genem yıhılır, genem harab olur. Özüm yahşi çaresini öryedem.

— Acaip! Sen, bugünlerde olur olmaz işlere karışmağa pek alıştın, Meşhedî, dostum! Senin aklın mimarlığa erer mi? Sen git de güzel güzel, tütününü, tömbekini sat. Ne anlarsın minare tamirinden?

Bu sözlerime Meşhedî fena halde kızdı. Dik dik yüzüme baktı. Bağırarak:

— Helbet anlaram! dedi, menim beyüh pederim, Üstadissaltana Kerbelâî Molla Gasım, Şah Nasreddinin galfasıydı. Tahran ve Isfahan'ın, Tebriz ve Hemedan'ın, hasılı çelâm: hemişe Eyranın minnarelerin o yapmışıdı. Eyranın minnareleri heç bir deha harab olmaz.

— Neden? Yaparken hususi bir harç mı kullanırlar?

— Yoh, elelede harç goyarlar. İlle başha türlü yapırlar.

— Ne gibi?

— Ne kimmi?. Mene bah Çekkirgeffendi dadaşım! Mu diyarda minnare nice yapılır?

— Taşları üstüste koyarlar, duvar nasıl yapılırsa, öyle yaparlar.

Meşhedi güldü.

— İşte beyle olanda, sağlam olmaz! dedi.

— Ya... İranda başka türlü müdür? diye sordum.

— Beli!

— Nasıl, anlat bakalım!

Kulağıma bir sır tevdi edecekmiş gibi eğildi ve yavaşça:

— Eyranda, dedi, minnareyi upuzun yerde yatırıp yaparlar, sornam hevaya galdirirler. Anınçün çoh müfkem olubdur!

Meşhedî Yüzgeç

Geçen Cuma günü, Meşhedi Caferin canı bir Ada tenezzühü yapmak istemiş. Erkenden bana geldi. Kıyafetine çeki düzen vermiş, sakalının kınasını tazelemiş, beline yepyeni bir şal sarmıştı.

— Menne bah, Çekkirgeffendi! dedi, gelesen, özünle Beyuhadaya gidek, temmiz heva alah, gah bahalım.

O gün için muayyen bir programım yoktu. Davetini kabul ettim. Biraz sonra, her ikimiz de Adalara işliyen bir vapurun güvertesinde yan yana oturmuş, hem konuşuyor, hem de Marmaranın sathını yalayarak gelen, temiz, can verici havayı yutuyorduk. Bir taraftan da, dostum o tatlı şivesiyle güzel güzel hikâyeler anlatıyor, yolculuğun uzunluğunu bana duyurmuyordu.

Bir aralık, lâkırdı denize, denizciliğe intikal etti. Meşhedî, İrandaki denizleri, vapurları, Rumiye gölündeki adaları methedip durdu.

Ta karşımızda, Rumelili olduğu kılığından belli, hacı sarıklı, kırmızı kuşaklı birisi oturuyor, deminden beri Meşhedi ile muhaveremize kulak misafiri oluyordu.

Ben, Meşhedi'ye sordum:

— Yüzme bilir misin?

— Beli! Çoh yahşi yüzirem. İlle özüm dennize girende eyle dalgeler olubdur, gorhirem gayyıhlar devirile.

Cevabını vermişti; Rumelili bu esnada söze karıştı.

— Te, ben de ıslah hüziyirim, dedi. Velâkin, efendime suyleyeyim, itiyarladım gayri. Suda dayanameyerim..

Müteakiben şöyle bir vaka anlattı:

— Altı yıl kadar oleyeri, te biz Varnadan İstanbula gelice idik. Pampura bindik. Bide baktım, adamcağızın biri, efendime suyleyeyim, güertede bi aşağı, bi yukarı gezineyeri. Dirken, efendim sensin, şuuylecene bi turakladı. Çıkardı o hangi

bir ceketini, attı bi tarafa, yallah? Tuuuri denize. Başladı hüzmee. Bizim pampur da kalktı. Ertesi sabahnan bi de geldik efendim sensin buracığa, te, ne görelim?. Susak ağazlı rıhtımın üzerinde bekleeri bizi. Geldi yanımıza, aldı cekeceğizini.

Meşhedi bu hikâyeyi sonuna kadar heyecanla dinlemişti. Biter bitmez sordu:

— Özün munu görmüşsen?

— Gördüm abe kardaşım.

— Yemmin idirsen?

— Helbet ederim.

— Çoh memnun olmuşem. Çün ne vaıt kin özüm bu hekâyeti demişem, mene gülübdürler. Diyerler kin yalandı... İlle o deddiğin yüzgeç kişi özümdü, ha!.

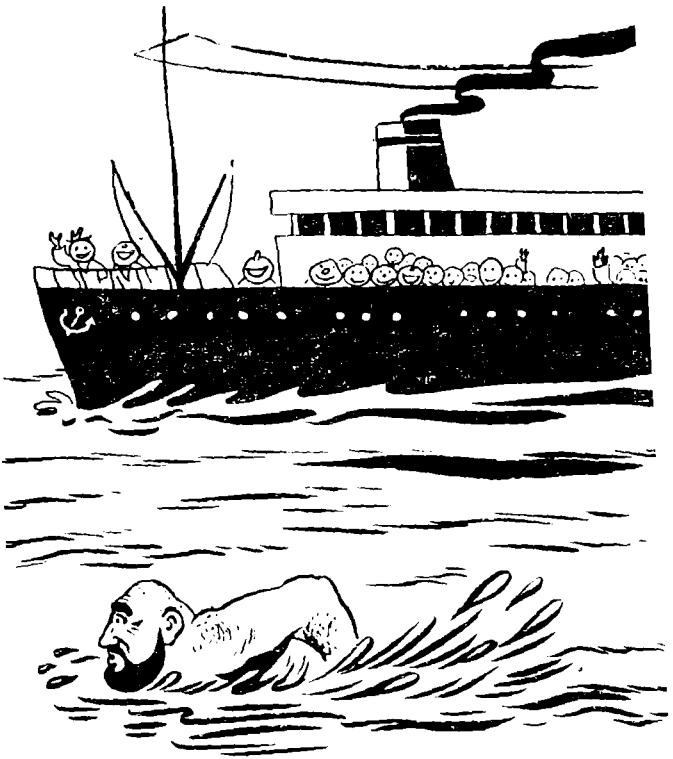

Meşhedî'nin Coğrafyası

Geçen Ramazandı. İftardan sonra, sahura kadar vakit geçirmek için bizim Meşhedi Caferle birlikte Şehzadebaşındaki rahmetli Mersin'in çayhanesine gitmiştik.

Meşhedi nargilesini tokurdatmağa başlamıştı, ben de sigaramın küllerini yere düşürüp de azar işitmiyeyim diye mütemadiyen etrafımda tabla araştırıyordum.

Derken kapı açıldı, içeriye Darülfünun Müderrislerinden Sadi Bey girdi. Selâmlaştık:

— Ooo... Merhaba azizim?

— Ne âlemdesin?

— Ne âlemde olayım? Evde harita yapmakla meşgulüm.

Bu aralık Meşhedi kolunu uzattı. Kulağıma doğru eğilerek yavaşça sordu:

— İlle bu kimdi?

Ben de usulcacık cevap verdim:

— Darülfünunda coğrafya hocası... Sâdi Bey!

— Se'di Bekti?.. Püserlere ne ohudır?

— Coğrafya...

— Coğrafyanı ohudır?

Dostumun coğrafya ne demek olduğunu bilemiyeceğini tahmin ederek izahat vermek istedim:

— Memleketlerin iklimini, şeklini, bulundukları semti, her türlü ahvalini öğretir bir ilim vardır ki ona coğrafya derler, dedim.

Lâkin, Meşhedi zannım hilâfna, kemali ciddiyetle:

— Beli! diye cevap verdi, bilürem.

— Ya?! Nerede okudun, Meşhedi?

— Hemedan'da, Ahund Molla Gasımdan te'lim (tâlim) etmişem.

— Aman, anlat da, biz de görelim, neler biliyorsun?

— Sorkin diyem!

— Meselâ dünyada kaç kıta vardır?
— Dört min!
— Biraz aşırı değil mi? Biz beş biliyoruz.
— Eyran coğrafyasında dört mindi.
— Kaç deniz var?
— Urumiye cölü... Hezer dennizi... Halici Fars... Aras... Kârun... Bes, bu gadderdi.
— Bu denizler nerededir?
— Hemmisi Eyrandadı.
— Marmarayı, Karadenizi... Unutuyor musun?
— Yoh! İlle bular denniz değil, ifah su birikintileriydi.
— Ya!. Hele başlıca memleketlerin payitahtlarını say bakayım!.
— Tebriz, Keşan, Yezd, Isfahan, Tahran, Hemedan, Kerman, Şiraz...
— Yeter! Lâkin bunlar İran şehirleri, hep.
— Beli! Eyrandan başha diyarda payitaht yohtl.
— Çok güzel.
Dostumun ifadesini derin bir alâkayla dinleyen Sa'di Bey, öteden atıldı:
— Aferin, dedi. Acaba Bahri Sefid adalarını da sayabilir misiniz?
Meşhedi durakladı. Fakat derhal kendini toplayarak, sordu:
— Behri Sepid, diyersen?
— Evet.
Meşhedi, tam bir kanaatle şu cevabı verdi:
— Behri Sepid içre ada yohtl.
— Çok güzel.
— Emin misin?
— Beli!
— E koskoca Giridi, Rodosu, Midilliyi, Kıbrısı ne yaptın?
Meşhedi, istihfafkâr, güldü:
— Oları, dedi, zincirbend idüb Eyrana daşımışuz, ağa...

Meşhedî'nin Saati

O semtin ne kadar maruf simaları varsa: Emin Âli, Martı Kaptan Bey, Heykeltraş Nejat Bey, Vefa mektebi müdürü Sabri Bey, sanatkâr Fehim Efendi, damacı Molla Bey, ben, bir de Meşhedî Cafer, Şehzadebaşında Nazmi Acar Efendi dostumuzun yeni tuttuğu kıraathanede oturmuş, şuradan buradan konuşarak gır atıyordu.

Emin Âli o güne kadar Meşhedi Caferi tanımamıştı. Ben onu kendisine takdim eder etmez, ucûbei hilkat tetkik eder gibi, baştan aşağı şöyle dikkatlice bir süzdü. Sonra, kelimeleri ağzında geveliye geveliye sordu:

— Ya? Demek ki Meşhedî Cafer sizsiniz, öyle mi? Acaib!

— Beli! Özümdü. İlle neden ecaib olubdur? Diyesen mene!..

— Şey... Hiç!

— Yoh! Özümü merag edübsen?. Öztin de izah edesen meneçi hansi Emin Âlisen?. Emin Âli namını çoh gûş etmişem!

Hepimiz, gayri ihtiyari Eminin yüzüne baktık. Nazarlarımızda:

— Nasıl? Çattın mı?

Demek istiyen bir alaylı mânâ vardı. O, bermutad, ne Meşhedi'nin sualine aldırdı, ne de bizimkine. O aralık, çırağın getirip afili bir tavırla yanı başına bıraktığı nargileyi tutuşturmak için evvelâ üstüste bir iki nefes çekti, sonra Meşhedi'yi isticvaba koyuldu:

— Sen şimdi, dostum, Hemedanlısın, öyle mi?

— Beli!

— Hemedan nasıl yerdir?

— Eyranın en yahşi, en mü'teber gassabasıdı.

— Neden en muteberi o oluyor?

— Zira, hemmi Hemedanlılar Eyranî idi, halbuki hemmisi Eyranlılar Hemedanî olamezlar.

— Aferin, yahu!

Emin nargilesinden iki nefes daha çekti. Sonra hepimize birden hitap etti:

— Çocuklar! Saat kaç? Hanginizde saat varsa sevabına söyleyiverse! Kaç haftadır, Beyoğluna sinemaya gitmek istiyorum, saatini geçiriyorum. Kısmet olmuyor.

Meşhedî, daima kullandığı çifte kapaklı, kubbeli, anahtarlı Piryol saatini şal yeleğinin cebinden itina ile çıkarıp, baktı ve cevap verdi:

— Üçe çaryek vardı.

Emin sevindi.

— Oh! dedi, henüz çok erkenmiş! Sinema saat tam on üçte başlıyor, daha on saat vaktim var. Ben de telâş edip duruyorum. Ver bakayım şu saatine, hacı! Ben de antikaya meraklıyım.

Meşhedi, saatini uzattı:

— İlle, sahiden entikedi. Heç bir tarafta menendi yohti.

*

— Etme yahu! İşte basbayağı eski zaman saati. Hantal, kaba saba bir şey!

tumuzun yeni tuttuğu kıraathanede oturmuş. şuradan şuradan

— Eledi... Fahat özümün indinde bir kıymeti daha vardı.

— Neymiş o?

— Muni göresen?. Marmara Dennizine düştü, genem gurtardım.

— Denizin kenarına filân mı?

— Denizin kenarına filân mı?

— Yoh! Temam ortassına düşti.

— Ya, nasıl kurtardın?

Meşhedî, azametle hem saatini cebine indirdi, hem aynı zamanda cevap verdi:

— Çoh basit! Zira özüm de birlikte düşmüşem!..

Meşhedî'nin Dalgıçlığı

— Bu artık son Cumadır, Meşhedi, seninle Adaya gidelim.

Sabahleyin erkenden evden çıkmış, dükkânına uğramıştım. Elinde tenekeden bir ibrik, kapının önünde kaldırımın üzerine çömelmiş, yüzünü yıkıyordu. Bu teklifi hayretle telâkki etti.

— Hansi sebeptendir ki son Cumma olubdur?

— Öyle ya, bundan sonra yaz mevsimi bitti, sonbahar geldi, demektir. Havalar soğur, bir daha gezmeğe gidemeyiz.

— Yahşi danışırsan Çekkirge bala, gidek!.. İlle bekleyesen sabbah kalyanımı iççem.

— Vakit yok, azizim! Vapuru kaçırırız.

— İlle gaççırsah ne olur? Eyağla giderez. Deha olmassa, trompayla gedderiz.

— Adaya ne ayakla gidilir, ne de tramvayla, bilmiyor musun? Geçenlerde gitmiştik: Arada deniz var.

— Denniz olanda ne çıhar? Bizim Eyranda...

Anladım ki, aziz dostum yine bir palavra savuracak, denizin üzerinde birini yürütecekti. Lâkin, dinlemeye vakit yoktu. Behemehal vapura yetişmeliydik. Onun için sözünü derhal kesiverdim:

— Bırak! Sonra anlatırsın. Çabucak giyin de çıkalım.

— Beli!

Meşhedi asridir. O herkesten evvel kıyafetini zamanın icabına uydurmuştur. Sırtına bal rengi kostümünü, traşlı başının üzerine de Panama şapkasını geçirdi. Kınalı sakalıyla İngiliz seyyahlarına benziyordu. Yan yana yürüyerek Köprüye indik. Orada hazır duran vapurun güvertesinde birer yer bulup iliştik.

Bir saat kırk beş dakika sonra Büyükada iskelesine varmıştık. İskele başındaki Belediye gazinosunun müsteciri, Meşhedi'nin dostudur. Kendisini, şöyle bir selâmladı:

— Merhaba Gadri Effendi! Nicesen, eyimisen?. Öksuvatan yolundadı?. Mene bir kalyan aparttır ki görem!

Bütün âşinalar etrafımızı almıştı. Meşhedi cümlesine iltifatlar gösteriyordu:

— Tohtur Mezher Bey, gel ki danışalım! Hay Usseb bala tükânın gappanmış, ille geçmiş ola!. Telha Bey! Gelesen beriye, ille Hindüstanın filleri kimin olmuşsen. Bu ne mene hücüttü? Nassı garındi? Göbbeğin gören diyer ki Yeddi gule me'ruliydi ağa...

Bu mâsumane lâtifelere cümlesi gülüştüler. Bizi alıp otele, yemeğe götürdüler. Yolda, bizim Meşhedi, tanıdığı zarif, şık hanımlara, beylere şapkasını çıkararak, kemali nezaketle selâm veriyordu. Bir aralık, bana:

— İzzet Melih Bekke bah! dedi. Şinci ne yapir?

— Mısıra gidiyor, orada fabrika açacak.

— Mıssıra gedir?. İstiyrem ânınla danışmah.

— Ne söyliyeceksin?.

— Diyem ki, Mıssırdan evdette Eyrana uğrasın!

Derken, otele varmıştık. Girdik, yemeğimizi yedik. Bir müddet taraçada oturduk, Meşhedi bir çay içti. Sonra ahbabın delâletiyle, Dile gezmeğe gittik. Uzunca bir ayrılığın arifesinde bulunan sevdâzedeler gibi, epeyce kesif bir kalabalık, denizin sâkin ve ılık kucağında, son elveda, çırpınıyordu.

Kayalıklardan, sahile, kumsala indik. İri bir taşın üzerine oturup, nâzenin deniz perilerinin çılgınlıklarını seyre koyulduk.

Yanıbaşımızda, on bir, on ikişer yaşlarında Rum kopilleri, çırçıplak sahilde bekliyorlar, orada hazır bulunanlardan birisi denize para attıkça, dalıp çıkarıyorlardı. Burası hayli derin olduğu için, onların bu marifeti epeyce tehlikeliydi.

— Bak! Meşhedi, dedim, şu ufacık çocukların yaptıkları şey ne kadar mühim, değil mi?

Lâkin, dostum kızdı:

— Yptıhları nedir ki? diye sordu. Heç, ne hüner değil!

— Nasıl hüner değil?.. Sen yapabilir misin?

— Men bilmezem. Bizzim Eyranda, Bender Abbasta eyle mahir dalgıçlar olubdur, atarsen dennize mejdiyeyi; bozdurup eyle çıharirlar. Anlarsın ağa!..

Meşhedî Ziyafette

Aziz dostum Meşhedi Caferin, bundan on beş sene evvel, ilk İstanbula geldiği zamanlardaydı. O vakit kendisiyle henüz tanışmıştık. Her ikimiz de genç, eğlenceye, sefahate meyyaldik. Akşamları ben kalemden, o da Vezir Hanında gizliden kitap basan amcasının matbaasından çıkar, Mahmutpaşa yoluyla Balıkpazarına iner, oradaki selâtin meyhanelerinden birine düşerdik.

Daimî masa komşularımız arasında şakacı, hoş sohbet, alaycı tanınmış Kirkor adında bir Ermeni delikanlısı vardı. Gündüzleri o civarda bir balıkçının yanında çalışır, gündeliği doğrultunca da dosdoğru soluğu meyhanede alırdı. Onu, ayyaşların içinde tanımıyan yok gibiydi. Onun mevcudiyeti, oturduğu meyhane için bayağı reklâm oluyordu. İstanbul'un en uzak semtlerinden, tâ Balıkpazarına Kirkorun sohbetinden mütelezziz olmağa gelenler pek çoktu.

Meşhedi ile daha ilk görüşüşte bağdaşmışlardı. Kirkor, dostumla inceden inceye alay eder, Meşhedi de tam bir safiyetle palavralarını savurur, harabat ehlini eğlendirirlerdi.

Bir akşam, Kirkor meyhaneye pürneşe geldi. Hepimize hitaben:

— Altık beni bunda görmeeceksiniz. Kirkor zengin olmuştur, dedi.

Hep bir ağızdan sorduk:

— Hayrola, Kirkor?

— Davam var idi, kazanmışım. İrahmetlik büyük annemin merasını babamın kardaş oğullarından iki senedir ki dava edoor idiysem bugün tarafıma ilam olmuştur.

— Çok bir şey mi, bari?

— He! Biri Kumkapıda, öbürü Yenimeallede iki tane evi ilen ayriyeten bir da tükânı vardır, ne!. Onu için hepsinizi şapat akşamısı bunda cermakcur ilân yemeğe davet edoorum.

— Yaşa be Kirkor!

— Cemi cümleniz sağ olasınız! Kirkor ahbaplarına kul kurbandır, oğul.

Ertesi Pazar gecesi, Meşhediyle birlikte, Kirkorun davetine icabet ettik. Delikanlı gerçekten işi hovardaca ve kibarca tutmuştu.

Meyhanenin geri kısmına mükellef bir sofra kurulmuş, üzerine çeşit çeşit mezeler dizilmişti. Davetliler birer ikişer sökün edip masanın etrafına dizildiler. Kendi karşısındaki şeref mevkiini Kirkor, Meşhediyle bana tahsis etmişti.

Güle oynaya, içeceğimiz kadar içtik. Derken yemek faslı başladı. En evvel ortaya getirilen kocaman bir hindi oldu. Bu kadar kalabalığa yetsin diye bilhassa pek iri seçilmişti. Meşhedi, yüksek sesle sordu:

— Menne bah, Çirkor Efendi! İlle bu guş neddi?

Meşhedi'nin bu baptaki cehaletine gülmekle beraber merakını tatmin için, hazırundan biri cevap verdi:

— Hindi!

— Hansi Hindi? İlle Eyranın serçeleri bilem bundan beyühtü. Özün kimi gandırubsan?

Herkes kahkahadan katılıyordu. Hindinin arkasından cesim bir levrek balığı geldi. Meşhedi bunu da Eyranın Urumiye gölündeki hamsi yavrularına benzetti. Sonra, levreği takip eden bütün kuzu bir yanına:

— Hemedanın tavuhları gadder bilem değildi! dedi.

Kirkor içerlemeğe başlamıştı. Bu hal yüzünün gayri tabii hareketlerinden belli oluyordu. Nihayet dayanamadı. Usulca sofradan kalktı, kayboldu. Biraz sonra, elinde ipiri, babaç bir istakozla geldi, hayvanı diri diri Meşhedi'nin önüne fırlattı.

Dostum bir defa irkildi. Gayrı ihtiyari bana sığındı ve korkudan evinden dışarıya fırlayan gözlerini, müddeti ömründe ilk defa gördüğü bu acaip şekilli hayvana dikerek, titrek bir sada ile sordu:

— Vay! Bu nemene heyvandi? Heç görmemişem!

Bu sefer, Kirkor muzafferâne bir tavır takındı ve:

— Zo köpoğlu! dedi, ne var ki şaşoorsun? Ömründe hiç kehle görmemişsin?!.

Şahın Resmi

Meşhedi Caferle çoktan beridir görüşmemiştim. Nihayet, kendisini o kadar göreceğim geldi ki dayanamadım. O geçen günkü müthiş sıcakta evden çıkıp, dostumun ziyaretine koştum.

Onu belki, bermutad çay sandıklarının üzerinde, öğle uykusuna yatmış bulacağımı tahmin ediyordum. Meğer yanılmışım. Dükkânın tâ karşısına isabet eden Hüseyin Çavuşun kahvehanesinin önündeki çardağın altında oturmuş, nargilesini tokurdatıyordu. Yanında Kumkapılı bizim balıkçı Mardik Ağa ile imamın kaynı Mitralyöz Hakkı vardı.

Uzaktan, bu üç kafadarı böyle başbaşa vermiş görünce sevindim. Zira üçü de mahallenin sayılı palavracılarıydı. Her biri dünya atmasyon rekorunu bir kaç defa kırmış, âdeta mübalâğa şampiyonu olmuştu. Kimbilir yine neler uyduruyorlardı. Yavaş yavaş yanlarına sokuldum. Şapkamı çıkarıp topyekûn bir selâm verdim:

— Merhaba dostlar!

— Merhebbe menim dadaşım!

— Merâbâ be anacığım!

— Sefa gelmişik Çekirge Beyzadem de bal ilen badem!

— Ne konuşuyordunuz?

Cevabı en evvel Mitralyöz Hakkı verdi:

— Bak be beybabacığım! Sen zenaat ehlisin, yok mu ya? Namuzun hakkı için doğruyu söyle. Hanya bizim meâllede bi ressam çocuk vardı... Bilirsin. Babası Seyslâmkapısında mamurdu. Enayi biçimi bir moruk, be canım!

— Ne ise?

— Vallâ, billâ, bilirsin be! Aynalı bi kız kardeşi vardı. Topal meyzlnin oğluyla çift gezerlerdi. Vay dinine üfürdüğüm, adı gelmiyor, be! Tuh, akorduna!

— Taceddin olmasın?

— Hah, babanın canına rahmet! İşte o oğlan!. Ta kendisi. Bir keret resam yaptı, yok mu ya? Bi salkım üzüm resmi Kurusun diye pencerenin önüne koymuş, bırakmış bütün gece. Bir de ertesi sabah ne görsün? Serçeler üşüşmüş salkımın başına, veriyorlar gagayı. O kadar benzetmiş!

— Hakkı! dedim, yine masal okuyorsun.

— Yok be beybabacığım! Vallâ masal değil. Na, bu ağzımdaki esrarlı cigaranın hakkiçün yalan demeyorum.

Derken, öteden Mardik ağa atıldı:

— Lâftır ki edoorsun? dedi, hiç birisiniz resim nedir görmüşsünüz aceb? Bundan on sene evveli, bizim Kumkapıda, Aşod derler idi bir ressam var idi. Öyle kıyak tasfir ider idi ki, aslı ilân yan beyan koysan tefrik idemez idin. Bir tefa, karlı bir köy resmi etmiş ise, o kadar tabi olmuştur ki gidip bakmak için enksemize gocuk geyinoorduk.

— Yalan, usta Mardik!..

— Ne zorluğum vardır ki cenabına yalan deeceğim? Bu yaştan sornam yakışır?

— Peki öyle ise inandım.

Lâkin, galiba Meşhedî, Hakkıya da, Mardik Ağaya da fena içerlemişti. Üst üste kalyanından bir kaç nefes çekti, papağını bir yumruk darbesiyle öne eğdi, haykırdı:

— İlle, peder suhteler! Ne resim diyersiz, hansi ressamı sena idersiz? Ne İstammul'da, ne heç bir yirde Eyranın kimi ressamlar, nekkaşlar yohti. Bizim Hemedanda, Ressamülmâlik diyeler bir Mirza Gaffar Han vardı. Eli Neci Beyin dayyısı olubdur. Bir kere Şahın tesvirin çıhardı. Eyle canlı, eyle zinde kin, mecbur olmuşlar, her ikki günde bir berber aparıp traş idirler, ağa!

Meşhedî ile Admira

Geçen gün, Avusturyalı (Admira) Kulübü ile «Fener — Galatasaray» stadyomda bir maç yaptılar. Ben de futbole pek meraklı olduğum için iki papeli sulayınca içeri girdim. seyirciler arasına karıştım. Biraz sonra, oyuncular oyun oynamaya, seyirciler de, onlara yardım etmek için (Hıng!) demeğe başladılar. Ben her ne kadar müfrit bir Fenerbahçe taraftarı isem de, yevmî gazeteler gibi, «golleri yapmamıza ramak kaldıydı. Fakat her nasılsa gafil bulunduk da oyunu kazanamadık... demiyeceğim!» Haklı ve insaflı olarak söylemeliyim ki mis gibi yenildik. Bu mağlûbiyet beni fena halde müteessir etti. Hattâ o kadar ki gözlerimde biriken yaşlar yanı başıma gelen Meşhedi'yi bile farketmeye mani olmuş! Meşhedi'nin sesini duyunca kendime geldim! Dostum bana diyordu ki:

— Ey balam!.. Ne ağlırsan! Atan ölüp ya inke (yoksa) hânımanın yıhılıp?

— Nasıl ağlamıyayım, a gözüm?.. Baksana! Herifler sıfıra karşı dört attılar! Doğrusu çok iyi oynuyorlar!

— İlle bular mı yahşi oynayublar?! Özüm eyle kemân eylirem ki çoh pis kerebazdılar!

— Aman, etme, Meşhedi! Bunları da fena futbolcu zannetmek olur mu ya? Admiralıların hepsi profesyonel!

— Evvelâ ki hemmisi profesördü! Özleriyle ilim baresinde danışmahtan ötürü diyebilmirem ki nâdandılar. İlle oyunbazlıkları beş Abbasi etmeyip!

— Peki, İranda daha mı iyi futbolistler var?

— Beli, balam, Eyranın kürebazları hemme memâlikin kürrebazlarından yahşiydi!.

— Yok canım!

— Sen ülesen, düz direm! (Vallahi doğru söylüyorum de-

mektir!) bilesen ki Eyranilerin hemmisi oyunbazdı.

— Yoksa sen de mi futbolistsin?

— Men Eyran dakkımının gapitaniyem!

— Ya?!.. Bari Avusturyalıları İrana çağırıp bizim intikamımızı alsanız!

— Men de fikrime salmışam ki buları Olimpiyada davet idem. Menimle gabbah gabbağa (karşı karşıya) çıhıp yekâyek oynayalar!

— Tavla değil bu yahu! Futbol teke tek oynanır mı?

Meşhedi kızıp bağırdı:

— Men tek çıhıram, daaa... Özleri heştad yeddi min nefer küffarı cemedip çıhalar! Hemmisin zirüzeber eylirem!

Ben artık alaya vurdum:

— Canım! Bu kadar kalabalık kalenin önüne üşerse kale tamamiyle kapanır! Gol yapacak delik bulamazsın!

Meşhedi biraz şaşalar gibi oldu, fakat derhal kendini topladı:

— Men kürebazlık eyleyende hemminin ağzı açık kalır. Özüm de fitboli gallecinin ağzına tıhıp gol eylirem ağa!

Meşhedî'nin Evi

Belki bir aydan da fazla oluyor: Sevgili dostum Meşhediyi ihmal ettim. Ne yapayım? Elim değmedi. Yoksa onun pek saf, pek temiz bir kalbin ifadesi olan sevimli çehresini görmek, tatlı sohbetiyle gönlümün pasını gidermek, benim için hakiki bir ihtiyaçtır. Ve ben bundan hiç bir suretle vâreste kalamam.

Onun için, geçen hafta içinde bir gün sair her türlü işimi gücümü bir yana bırakarak, ne olursa olsun diye, evden çıktım, doğruca dostumun dükkânına vardım.

Meşhedî Cafer oturmuş, Acemce «Ferhad ve Şirin» hikâyesini okuyordu. Mütalâaya o kadar dalmıştı ki benim gelip de dükkânın önünde dikildiğimin farkında olmadı. Seslendim:

— Merhaba Meşhedî akay can.

Yerinden sıçradı:

— Hay ocağın bata!. Gorhmuşum, ille gırh gün isserisinde özüme bir hâlet olanda dutaram yahanı.

Kayba hitap eden bu tekdir dolu sözlerden sonra beni görünce yumuşadı.

— Vay! Sensen Çekkirgeffendi? Tanımamışam özünü. Meni effidesen. Gel bahalım. Beyle gelkin yahşi danışalım. Çoh göresim geldi, besyar özlemişem!

— Vallah benim de seni çok göreceğim geldi, Meşhedi! Lâkin işim o kadar başımdan aşgın ki...

— Huda golaylıh versin! Ne mene işdi?

— Sorma, azizim!

— Yoh! Pereseş eylirem kin derdine derman olam.

Meşhedi çok iyi kalblidir. Dostlarına elinden geldiği kadar iylik etmek ister. Onun için çok samimî olan bu sözlerine aynı samimiyetle mukabele ettim:

— Ömrüne bereket, dostum! Bir derdim yok, ancak çok fazla meşgulüm.

— Ne kimi?

— Topkapı dışarısında, babadan kalma bir bostanımız var da, oraya öte-beri ektiriyordum.

— Yazzıh, emmeğin heba olubdur.

— Neden?

— İstammulun torpağı heç ne yetiştirmez.

— Bir şey yetiştirmez olur mu, Meşhedi? Bu kadar, yüz binlerce insanın yediği sebze nereden çıkıyor?

— Hemmisi Eyrandan gelübdür.

Güldüm:

— İrandan buraya en yakın yol bir ay sürer. Hiç oradan buraya taze sebze gelir mi?

— Beli! İlle özünün heç bir şeyden habarın yoh. Teyyare ilen gelir.

— Olabilir. Lâkin bizim bostan da iyi mahsul verir. Bir kere, içinde iki büyük kuyusu var.

— İster seççiz min dene guyu ossun!

Meşhedi'nin bu inadına hafif tertip içerledim. Her ne olursa olsun mahcup etmek, susturmak istedim:

— Evet ama, dedim, bizim bostandan senede dört defa mahsul alırız. Kış ortasında, çalı fasulyasına varıncaya kadar her türlü sebze yetişir.

Omuzlarını silkti. Müstehziyâne bir gülümsedi:

— Ne gülüyorsun? diye sordum. İnanmadın mı?

— Yoh, inanmışam... İlle güliremkin, beyle torbağı gabbağma geçmiş sena idirsen. Bilesen kim, bizim Hemedan'da, Hüseyin Dâniş Mirza ilen müşterek bir çiftliğimiz vardı. Eyle yahşi torbahtıkin menem hissemde bir ev yaptırmışam, taze ağaçtan, imdi her senne Nevruzda kendiliğinden bir gat sürübdür, ağa!!.

Meşhedî Sportmen

Dostum Meşhedi Cafer Ağay-ı Hemedani her türlü spor hâdiseleriyle pek yakından alâkadar olur. Dünya spor vukuatını dikkatle takip eder, rekorları muntazaman kaydederek daima mukayeselerde bulunur, Galatasaraylılara dost, Fenerbahçelilere âşinâ, sevimli bir sima, bir amatör sportmen simasıdır.

Bakırköyündeki at koşularında, stadyomda büyük ve heyecanlı maçlarda, deniz yarışlarında onu her vakit görebilirsiniz. Eskiden başına kara papak, sırtına da bal rengi cübbe giyerdi. —Şimdi fötr şapkası ve lâcivert kostümüyle bir Parisli centilmeni andırır. Yalnız kınalı sakalını bir türlü traş etmiyor. Her nedense bu alacalı kıl kümesinin onun nazarında kudsi bir kıymeti var. Maamafih Meşhedi'nin bu suretle arzettiği manzara, (melon) ile (potur) u imtizaç ettiren bazı kıyım bozuntularının kılığından daha gülünç değildir.

Dostumun sporla alâkadarlığı o derecededir ki kaç defa, lig maçlarını teşvik için kendi namına senelik bir kupa ihdasını düşünmüş ve bu maksatla amcazadesi Naci Bey delâletiyle elmastraş bir nargile hediye etmek istemişti. Fakat nargilenin idmanla münasebeti görülemediğinden vazgeçilmişti.

En maruf futbolcularımızla canciğer, teklifsizdir. İçlerinde en çok sevdiği (Cafer) dir. Ondan bahsederken: «Menim namdaşımdı!» der. Spor muharrirlerinin içinde de en ziyade bağdaştığı (Bürhan)dır. Onunla kolay konuşur, iyi anlaşırlar. Burhan, Meşhedi'nin şivesini en muvaffakıyetle taklit ettiğinden aralarında anlaşmazlık olmaz. Diğer sporcularımızdan da daima teklifsizce bahseder. «Muslukeddin, Leblebi Memmed, Eleddin, Zeççi, buların hemmisi bizim dadaşlardı, ehbablardı. yahşi danışıhlığımız vardı!» diye söyler.

Bizim Faik hoca ile de canciğerdirler. Hocanın vaktiyle

kendisine vermiş olduğu madalyayı bayramlarda takmaktan zevk duyar:

— Faik Bekin mene apardığı şirü hurşiddi! der.

Geçenlerde bir gün, dostumla böyle idmandan bahsediyorduk. Söz, bir aralık pehlivanlığa intikal etti. Bir zamanlar ben de güreşe meraklı olduğum cihetle tanıdığım meşhur pehlivanların, Kara Ahmedin, Kurtderelinin menkıbelerini hikâye ettim. Meşhedi, lâkırdılarımı büyük bir dikkatle dinledi, dinledi... Sonra dedi ki:

— Bilürsen Çekkirgeffendi?.. Buların heç birisi pehlivan değildi. Guvatları yohti. Bizim Eyranda eyle yahşi pehlivanlar vardıkin beheri Rüstem ve Nerimana rehmet ohudır.. Hele bir tenne vardı, bir gün meydanı mübarezede garşusunda hasım bulamadığı çün gızdı, kendi kendini öz saçından dutup zeminden on metre hevaya galdırdı!..

Meşhedî Şıtmalı

Meşhedî ile benim Efser Mirza namında müşterek bir dostumuz vardır. İyi görüşürüz. Bu adam, bundan bir kaç ay evvel ticaret maksadıyla Anadoluya gelmiş ve uzunca müddet orada kalmıştı. Geçenlerde avdetini haber alıp ziyaretine gitmek istedik.

Cuma sabahı, Meşhedi Cafere uğradım, onu aldım, birlikte Efser Mirzanın oturduğu Valde hanına gittik.

Efser Mirza, duvarları kâmilen acem halılarıyla bezenmiş odasında, yere bağdaş kurmuş, yanında semaveri, kalyanının marpucu, her tarafı kaplayan mavi duman dalgaları arasında bazı eski kitaplarda resimleri görülen sihirbazlar gibi dalgın bir tavırla oturuyordu. Bizi görür görmez derecesiz sevindi:

— Vay Meşhedî Mirza! Vay canı men! Vay nuru dideî men! beya, beya! Hay Çekkirge Mirza!.. Menem dadaşım hardasan?.. Nicesen? Beyle gel, danışalım.

İkimize de yanı başında yer verdi, elimize birer istikançay tutuşturdu ve konuşmağa başladık. Efser Mirza, evvelâ sattığı çuvallardan, satın aldığı boş gaz tenekelerinden, kârından, zararından uzun uzadıya bahsetti. Sonra, kendisine: «Anadoluda ne var, ne yok?» diye sordum.

— Heç! dedi, hobluk, yahşilik. Her taraf, gül gülistandı. Hemmisi çöylüler çalışıp, besyar gazanubdular. Pul, dinar çohtı.

— Ooh.. Oh!. Allah daha ziyade etsin. Sen nereleri dolaştın bakayım?

— Sabbanca, Addabazarı, İzmit, Bilecih, Yennişehir, İneöl, Bursa, hemin dolanmışem.

— Bu yerlerden hangisini beğendin?

— Hemmisin beğenmişem. İlle bursa, bizim Eyrandaçi Beharistan kimmiydi.

— Bu gezdiğin yerlerin havasını, suyunu nasıl buldun?

— İlle bazı yerlerde heva ağırdı. eyle çöylerden geçmişem kin, halkın beyuh gısımı hastelikten helâk olubdur.

Öteden, Meşhedî atılıp sordu:

— Ne kimmin hastelik?. Gorila (kolera) dı?

— Yoh! Sıtma!..

— Sıtma?!

— Beli!

— Sıtma ne mene şeydi?

— Hasta evvelen savuh hissedüb üşir, sorna vücudünne ıscahlıh gelüb ille yanubdur. Amma, göresen Meşhedi Mirza, savuh olanda nice ditretübdür?!

— Çoh ditrer, he?!

— Ne diyersen? Eylekin, ahar tabü tüvânı çesilir.

Meşhedî düşündü, düşündü... Nihayet:

— Bu hastelik bir şey değildi! dedi.

Ve gerek benim, gerek Efser Mirzanın, hayretle kendi yüzüne baktığımızı görünce, iddiasını şöylece tavzih etti:

— Özüm, bir dafe Hemedan'da beyle hasta olub, iki ay ditremişem... Eylekin, her ditreyende tâ Tebrizin ehalisi zelzele oldığın zannedüb dağlara gaçtılar, ağa!

Meşhedî'nin Mahyası

Bir müddet evvel, İrana Şehremini tâyin edildiğini söyleyip giden Meşhedî, geçen Ramazanda bir akşam ansızın gelip, karşımdaki sandalyaya oturdu. Sanki onun bu gelişi alelâde, pek tabiî bir hâdiseymiş gibi:

— Çekkirgeffendi! Özüm Eyrandan beri gelmişem! dedi.

— Ayol, neye geldin?. Mezun musun, yoksa?

— Yoh! Mezun değilem. Büttün büttüne gelmişem.

— İstifa mı ettin, sepetlediler mi?

— Ne zaman ki güş etmişem, Emmin Bey dadaşım estifa etti, özüm de vezfemi bırakmışam.

— Çok âlâ! Ey, şimdi ne yapacaksın?

— Heç! Esçisi kimi tütümdzülüh yapacağım.

— Dükkânı devrettiydin, ya.

— Zarar nedared! Ehbabların, dadaşların seyesinde özüm genem çüşad idirem.

— İlâhî, Allahdan bul! Neyle geldin, bakayım?

— Direknotla gelmişem.

— Ne direknotu?

— Bes ki Eyran direknotu ille Batumdan geriye göndermişem.

— İsabet! İyi etmişsin, o halde, bir yer buluncaya kadar bizde misafir kal, olmaz mı?

— Helbet özünde galaccağam.. Başha harda gedirem?.

★

Akşam üzeri idareden çıktık. Doğru bizim eve gittik. Meşhedî çocuklara bir çok hediyeler getirmişti. Onları dağıttı. Bana da, gümüş kakmalı, yekpâre tahta marpuçlu bir kalyan verdi.

İftardan sonra, dostumun İstanbula olan uzunca boylu

tahassürünü gidermek için, kendisini Şehzadebaşına götürdüm.

Yolda giderken, şerefeleri elektriklerle donanmış büyük camilere Meşhedi hayran hayran bakıyordu. Beyazıttan geçtiğimiz sırada yüzüne bakıp:

— Nasıl, Meşhedi? dedim. Sizin o taraflarda camiler böyle donatılır mı?

İstihfafkârane dudak büktü. Sonra, ben sualimi tekrar edince de:

— Bular nedi? dedi. Özün camilerin donanmasın Eyranda göresen?

— Vay?!

— Beli! Isfahanda, nirden ki özüm gelirem, beyüh camînin dört mîn minnaresinde eyle gandiller olubdur ki, fitillerin yahmahlığ üçün, geyyumlar beherinin kenarında bağlı sandallara binip, yağ deryasında geştiyanlıh iderler!

Tenezzüh Treni

(Temmuzun ikinci Cuması. Sirkeci — Küçükçekmece seferini yapan saat on beşi çeyrek geçe treni tam kalkmak üzeredir. İstasyon şefi son düdüğü çalar. «Tamam!» sadası akisler yaparak ortalıkta çınlar. Tekerlekler, gıcırdamağa başlar. Bu esnada şişman bir Ermeni dudusu ile, sıska bir herif ikinci mevki vagonlardan birine atılırlar. Burası esasen tıklım tıklım doludur.)

Yolcular — (Hep bir ağızdan itiraz ederek) Yok... Burası komple!.. Öteki vagonlarda yer var. Daha fazla sıkışıp da boğulacak değiliz ya?!

(Şişman dudu etrafına hiddetle bakar. Elinde taşıdığı bir çok eşyayı ağların içine yerleştirir. Sonra orta yerde dikilip durur.)

Yolculardan bir Rum kadını — (Abus bir çehre ile) Ah, kaymeni! Ne zaman ki uturazak yeri yok, postolene, boyle durazak direk gibi, olmaz.

Dudu — Bu lâfı beni için doorsun?

Rum karısı — Elpet sana için soylerim. Korkazayim? Benim iskarpin ustunde bastin. Ayip mati panaya!.

Dudu — Cenabın benim yerimde olsan, ne dirsin aceb? Böyle maksuzdan durmuşum? Boş lâf etme! Ayıp sanadır. Hent. (Bunları söylerken kımıldanır ve köşede oturan ihtiyar Yahudinin ayağını çiğner.)

Yahudi — (Feryat ederek) Aman, aman! Dikat et. Be! Fuçu yibi kari!.. Nasurumun can damarina basti. Yuregim agzima yeldi. Bunu da kim simarladi be?! Maşalla, maşalla!

(Dudunun kocası olduğu anlaşılan sıska herif, bu aralık makastan geçen trenin sarsıntısıyla elindeki kocaman bir sepeti yanı başındaki Meşhedi'nin dizlerine şiddetle çarpar.)

Meşhedi — (Can havliyle) Vay, Hüda!. İlle cözlerin çördü? Ne goymirsen seppedi rafın üstüne?.

Nazik bir bey — (Sıska herife) Azizim! Bendeniz size filede bir yer açayım da, bagajınızı koyunuz. Bu trenlerin darlığı da âdeta degotan!

Dudu — (Sıska herife vekâleten) Çok teşekkür ederim, mersi! Şukur Allaha cenabınız gibi komilfo zatlar, daha bunda eksik deeldir. (Kocasına) Levon! Efendi şat kibari zat e! Çıka?..

Sıska herif — Ha yo!

Yahudi — (Sırf, bir hâdise çıkarıp gönül eğlendirmek için) Gursuza bak! Bezin için ayu soyledi, be! Kime diyorsun? emşeri?

Dudu — Sana dese, ne olur? Hayo, Ermenices evet dimektir. Dil bilmoor isen oryen!

Rum terzisi — Eğer sok uzak gitezekler, isimiz var. Kaku hrono nahi!

Dudu — (Kokanayı gazubâne dikiz ederek) Sen ne dırdır edoorsun?. Tak Çekmeceedek gideceğim işte! Ne deeceksin? (Ortaya hitaben) Zo, ne zevzek karıdır? Sanırsın ki şimendüfer babasının merasıdır dei. Mega asvas!

Yahudi — Çekmecee mi yidiyor?. Oyleysan eğlence tamam. Kumpanya duymasin, fazla para alır.

(Derken, tren birdenbire tevakkuf edince vagonun içindekiler hep birden şiddetle sarsılırlar.)

Meşhedi — (Elini ensesine götürerek) Mu da nedi? (Başını kaldırıp bakar, sıska herifin bir az evvel yerleştirdiği sepetten, başına doğru bir mayiin aktığını görür. Hiddetle:) Hey, peder suhte! İlle şuşelerin vardı?. Şarabın vardı seppedin içerisinde?.. Ne diyye goyubsan anı deppeme? (Ayağa kalkıp ensesini mendiliyle silerek) Bulari ne diye sıhı sıhıya sarmayubsan, eyle bırahırsen ki gırıla? İmdi dönüp atıram seppedi.

Dudu — (Meşhedi'nin kolundan yakalayarak) Tokunma, ağnadın?. Sonrama, bangır bangır bağırırım!

Meşhedi — (Bu tehdide aldırmak istemez) Mene ne gerek? Bağırsan bağır. Gayrih şuşaların için ırahatımı bozmirem.

Dudu — Hangısı şişe? Ne deorsun? Sepetin içindeki şişe deel, köpek yavrusudur. Allahtan korkmazsın böyle masum yavruyu pencereden atacaksın, hę?.

Meşhedî Cafer İmtihan Oluyor

Ecnebî mekteplerinin müdür ve muallimleri hakkında verilen umumî karara uyularak, Mercanda bulunan «Meşrik-i Envar» mektebi müdüriyeti ve Fransızca lisanı öğretmenliğine talip olan Hemedanî Meşhedî Mirza Cafer'in vazife için ehil olup olmadığı anlaşılmak üzere, Galatasaray Lisesi öğretmenlerinden Cemal Tur Bey tarafından aşağıdaki şekilde imtihan edilmiştir.

Cemal Tur Bey — Meşhedi Cafer Efendi! Lütfen bana söyleyiniz: Fransızca alfabede kaç harf vardır?

Meşhedi — İkki miliyen!

Cemal Tur Bey — Ne dediniz?

Meşhedi — İkki miliyen diyerem.

Cemal Tur Bey — Aman Cafer Efendi! Nasıl olur? Ben yirmi beş tane biliyorum.

Meşhedi — Beli! İkki miliyendi. İlle hemmisini gullanmıyübdüler. Yirmi beş dennesini gullanirler ağa!

Cemal Tur Bey — Sizin aklınız Çin alfabesine gitti galiba! Her neyse, bunların kaçı sesli, kaçı sessizdir?

Meşhedi — Teçellüm edende hemmisi sesli, etmiyende hemmisi sessiz olubdur.

Cemal Tur Bey — Öyle ya... Bu da doğru. Anlaşılıyor ki Fransızca tahsiliniz çok yüksek.

Meşhedi — (Mağrur): Helbet yüskekti!. Hemedan Darülfünununden icazet almışam. Eli Neci Mirza menem hocamdi. Dört min zeban danışıram.

Cemal Tur Bey — Oo, maşaallah! Lâkin siz şimdi suallerime cevap verin de, işimizi bitirelim. Fransız edebiyatına da

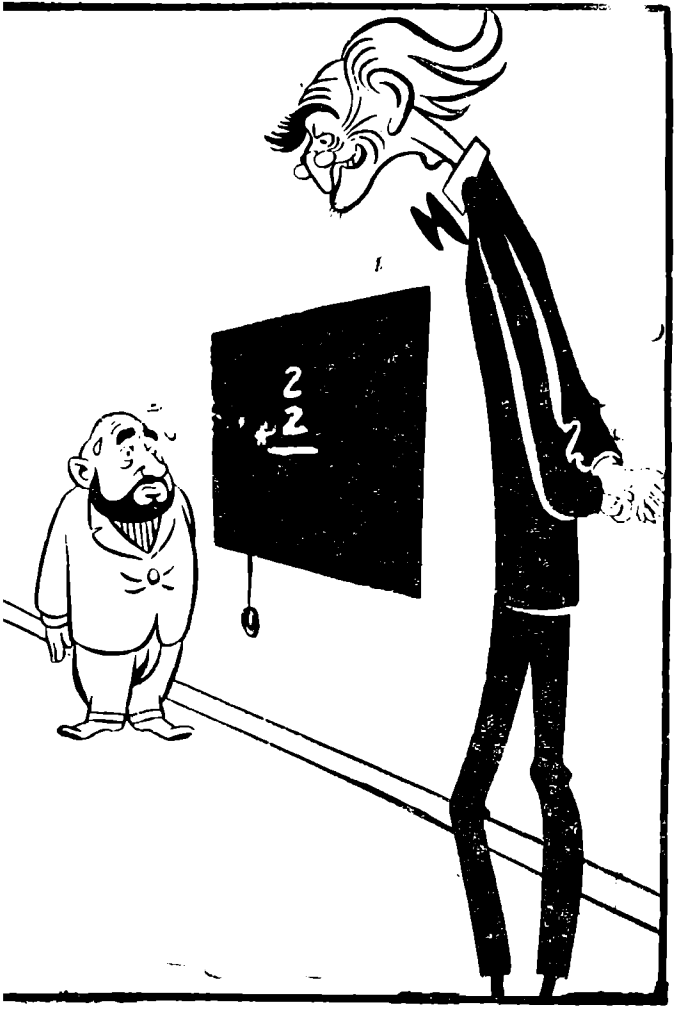
2
+2

vukufunuz var mıdır?

Meşhedi — Beli!.. Vugufum olubdur. Sor ki diyem?

Cemal Tur Bey — «Lâfonten» in şu efsanesini lûtfen okuyunuz: (Meşhedi Caferin önüne bir kitap uzatarak meşhur Fransız edibinin «Lö şen e l. rozo — meşe ile saz» masalını okutmak ister.)

Meşhedî — (Bin zahmetle ve kendine mahsus şivesiyle okuyarak) Lööşen ön jur dit orozo; vuzave biyen süje dakküze lânatür!

Cemal Tur Bey — Durunuz! Kâfi! Şimdi tercüme ediniz.

Meşhedî — Bu Fransızca değil. Nesin terceme idem?

Cemal Tur Bey — (Şaşarak) Fransızca değil mi?..

Meşhedî — Beli. Farisiydi... İlle galatti!

Cemal Tur Bey — Aman, izah edin, göreyim!

Meşhedî — Munun aslı beyle olubdur: Gülşen-i rencur-i did-i rüzi! Yâniyâçi, hasta olan gülşen, görübdür bir gün...

Cemal Tur Bey — Ya?. Acaib!. E, alt tarafı?

Meşhedî — Alt terafı hezeyandı. Bazı çelimeler Farsçadı, ille diyellerin me'nasi çıhmir.

Cemal Tur Bey — Meselâ?

Meşhedî — Meselâ: Şöze, yek göze, bular Farsiydi. Yanıh desti dimekti. Özüm eyle teferrüs eylirem kin, hasta olan gülşen hararetten yanub bir desti su istiyübdür.

Cemal Tur Bey — Eev...e...t! Çok güzel! Enfes! Peki dostum, şimdi size bir de Türkçe ibare vereyim de Fransızcaya çeviriniz. Tebeşiri alınız da, yazınız: Amcamın Paris'teki bahçesi dünyanın en güzel meyvalarını yetiştirmektedir. (Meşhedi Cafer kımıldamadan durur) Ne bekliyorsunuz, tercüme etsenize?

Meşhedî — Yoh! Etmenem.

Cemal Tur Bey — Sebep?

Meşhedî — Zere yelandi. Emicemin Pe'rizde bahçası yohti. Sonra dünyanın en yahşi meyveleri Pe'rizde değil, Tebriz'de yetşübdür. Özümün Tebrizdeçi malikânemde eyle armudlar olub, beherin bir ester daşır.

Cemal Tur Bey — Çok iyi!. Çok iyi!. Öyleyse siz bir ibare bulun da tercüme edin.

Meşhedi — (Evvelâ, tahtaya şu Türkçe beyti yazar) Kişinin olmıyanda heç bir işi — Sıhılub da helâk olur o kişi!

Cemal Tur Bey — Güzel! Kimin bu? Filorinalı Nâzım Beyin mi?

Meşhedi — Hansi Golirali? Özümündü! Pes ki özüm de şairem!

Cemal Tur Bey — Maşallah! Tercüme edin.

Meşhedi — (Fransızca söyler) Ön person lors kil na pa fer; il murir par sö kö ambete kend.

Cemal Tur Bey — Hece veznine de uydu, lâkin! Bu Fransızca çok edebî oldu. İyice anlayamadım. Hele sonunki «kend» galiba Farisî olacak.

Meşhedi — Beli, Farscadı. Zere Fransuz zebanında mukabili yohtu.

Cemal Tur Bey — Anlaşıldı azizim. Sizi imtihan etmekten ben âcizim. İlim seviyeniz benimkinden çok yüksek.

Meşhedî'nin Çocuğu

Gazeteler, bâdema gazinolarda kadehle rakı içilmesinin menedileceğini haber verince, son elveda, kafayı iyice dumanlatıp bu tarihî hâdisenin hâtırasını tesbit etmek üzere Galata tarafına geçiyordum.

Tek başıma oturup içmeyi öteden beri sevmem. Daima yanımda hoş sohbet bir arkadaş olmalı. Bunun için, yolumu değiştirip, dostum Meşhedi Cafer'in dükkânına uğradım. Beşer yüz gramlık iki tütün kutusunu başının altına yastık yapmış, uyukluyordu.

— Merhaba Meşhedi!

Birdenbire, olduğu yerden sıçradı:

— Hay, kör olasen!. Gorhmuşemdi... Eylekin galbim ağzıma gelübdü, ha!. Merhaba!. Ne istirsen?. Ne var, ne heç yoh?

— İyilik dostum! Haydi dükkânı senin kopile bırak da, seninle Galataya gidip çakıştıralım! Bugün sondur.

— Ne sondu? Genne nire gedirsen? İstammulu bırahırsen yohsa?

— Hayır, ben İstanbuldan bir yere gidecek değilim.

— Gidecek değilsen... İlle neden son deyirsen ya?

— Yarından sonra rakı yasak. Artık, meyhanelerde kadehle içilmiyecek.

— Gadehle meyhânede içilmiyeceh?.. Şişe ilen evlerde mi iççileceh?

— Evet.

— Bu çoh yahşi nizamdı!

— Nemize lâzım?. Haydi sen gel de, karşıya geçelim.

— Beli... Geçelim ağa!

Çırağa, pek çabuk avdet edeceğini, bir tarafa ayrılmamasını söyliyerek, dükkânın ön camekânının altında bir kedi gibi süzülüp çıktı. Yan yana yürümeye başladık.

Yolda, o pek hoşuma giden şivesiyle, ve kemali ciddiyetle

bermutad yalanları atıp durdu. Hemedan'da, evlerin telsiz elektrikle tenvir edildiğini, Amerika'dan seyyah getiren mahut vapur azmanının İran tezgâhlarında yapıldığını, Isfahan'daki kasrı şahînin bahçesindeki havuzunda balina balığı beslenmekte olduğunu, Hemedandaki tönbeki ormanlarını anlattı.

Bu aralık, biz de Galataya, her zaman gidip demlendiğimiz küçük koltuk meyhaneye varmıştık. Sahibi Ruben Ağa bizi karşıladı:

— Vay, safa gelmişsiniz, beyzadem! Çoktandır ki görünmoor idiseniz, aceb ne oldu deyi fesfese edeoordum. Şükür Allaha, cenabını iyi görmüşüm! Sen nasılsın, Meşedi Ağa?. Kefler nasıl? Aksuatalar yolundadır barim?

Benim mukabeleme vakit bırakmadan Meşhedi atıldı:

— Men iyiyem... Sen nicesen?

— E... Eyi deelim, eyi olalım! Görmüşsün başımıza ne ki geldiyse?

— Ne celübdür?

— Carmakcuru kadek ilen yasak etmişler... Bu olur?. Vakıtlar zatı kesad... Ne ilen geçineceyiz, düpedüz maf olalım? Bizim dudu da üstelik sebeblidir, yakında doğuracak.

Ben, Ruben Ağanın karısının bu hamlini, yine böyle lâkırdı arasında, kendi ağzından bir kaç ay evvel işitmiştim.

— Ay! Hâlâ doğurmadı mı?

Diye sordum.

— Ne gezer, kardaş? Manda kaymağı yemiştir, nedir? On ay olmuştur, hâlen daha beklooruz. Dirler ki kibar familiyanın çocuğu geç doğar imiş.

Bu söz üzerine, Meşhedi Cafer azametli bir tavır takındı, ve kendi kibarlığının tefevvukunu anlatmak istedi. Dedi ki:

— Beli!.. Ne gader çibbar olsa o gadder geç doğar. Men altı sene evvel melmeçette ivlenüb bunda celmişem... Develisi cün bir mektup almışam, yazirler mene «Meşhedi! Bir çoccuğın oldu!»

Meşhedî Uykusuz

Meşhedi Cafer Ağa dostumla bizim idarehanede oturmuş gır atıyorduk. Daha doğrusu o, bini bir paraya palavra savuruyor, ben de sıcaktan kapakları birer kurşun parçası gibi ağırlaşan gözlerimi açık tutmağa çabalayarak onu dinliyordum.

Birden kapı açıldı. İçeriye kıranta, orta boylu, birisi girdi. Bizim Çerkes körüğü, frenklerin (armonik) tesmiye ettiğimiz çalgı âletinin pes nağmelerini andıran bir sesle:

— Sabahlar hayır olsun Akbaba hazretleri! dedi.

— Sabahınız hayır olsun! Buyurun! Kiminle teşerrüf ediyoruz?

— Moiz Behar bendeniz... Uykusuzluk şampiyonu.

Herife yer gösterdik, oturdu. Daha bizim sormamıza mahal bırakmadan:

— Epsi gazetalar bezin hekâyeyi yazdilar. Tabi malumunuz olacak... Yermi beş senedir yozlerime uyku yirmedi.

Meşhedi susmuş, adamcağıza gözlerini dikmiş, dikkatle dinliyordu. Ben sordum:

— Hiç uyumadınız mı?

— Asla!..

— Ne malûm?

— Nasin, ne malum?

Cebinden kirli kâğıtlar çıkarıp gösterdi:

— Na!. İşte hahamhanenin elmuhaberi... Mahalenin tazdik kiyatlari... Doktorlarin raportosu!

— Peki! Ne diye uyumuyorsun?

— Bak cenabina soyleyim. Bundan yermi beş sene evelisi bir yun buletsiz Hasköy papurina bindim. Tam Köprüye yelincez memur bana yakaladi. O vakit nasin korktum, bir daha yozume uyku yirmedi.

— Hiç ilâç yapmadın mı?

— Maşalla!. Oyle ilâçlar yaptim... Turlusu!. Fayda ver-

medi. Beyazidda buyuk kirmizi bir konak var. Orada bir hoca var. Ali Ekrem Bey soylediler. Ona yittim okundum. Kuzguncuklu bir hoca daha saglik verdilar, Floryali Kâzim Bey. Ona da yittim, nafele!. İkisi da dunyayi uyutmuşlar ama, Moiz Behari uyutamadilar.

Burada Meşhedî lâkırdıya karıştı:

— Mene bah! Gaç senne olubdur beyle bidarsen?

— Boyle, neyim?

— Bidarsen diyerim. Yâniyaçi uyhu uyumirsen!.

— Yermi beş sene. Yelecek hamursuzda yermi altı olacak.

— Dimehçin yirmi beş sennedi cözlerin hâbda olmayubdur!

— Ağnamadim ama, oyle olsun!

— Muni ne deyi cellüb bunda diyersen?

— Yermi beş sene uykusuzluk kolay mi be!. Böyle yaşayan birini daha yostersana! Yeldim ki gazetaya yazsinlar, erkes da oyrensin!

— Neyi öryenecehler?.

— Bir adamin yermi beş sene uykusuz yaşadigini be!

— İlle peder suhte! Bizim Eyranda hemmisi ezelden bidardi. Özüm doğdu doğalı uyumamışem. Hansi ceridede gördün ki bizi yazmışlar?. Defolasen işine, çöfrederim, ağa.

Ve, biçare adamcağızın arkasından kapıyı kapayıp, geldi oturdu.

Meşhedî İle Hasbihal

Evvelsi gün idarehaneye gitmek üzere evden çıkmış, sokakta yürüyordum. Birdenbire hatırıma geldi:

— Haydi, Meşhedî'ye uğrayayım! dedim.

Dükkânın camekânını, soğuktan muhafaza için sımsıkı kapamış, yarım gaz tenekesinden vücude getirilmiş iptidaî bir mangalın üzerinde ellerini ısıtmakla meşguldü. Beni görünce, sevindi ve içeriye aldı.

— Ne var, ne yok? diye sordum.

— İyiyim. Ya özün nicesen?

— Ben de iyiyim, Meşhedî! Sade, bugünkü soğuk bana çok fena tesir ediyor.

— Hansi soguh?. Özün muna soguh mu diyersen?

— Daha ne olsun, dostum? Ortalık buz tutacak nerdeyse...

— Heç ne dutmaz!. Özün göresen Eyranın soguhların ne mennedi!.

— Çok mu şiddetli olur?

— Ne diyersen?. İlle Hemedan'ın soğuğu kimin heç bir yirde olmaz!

— Kar yağar mı?

— Gar ne mene sözdi? Buz yagubdur!

— Sular, nehirler, ırmaklar donar mı?

— Kişinin ağzında çelâmı bilem donubdur!

— Etme! Gerçek mi söylüyorsun?

Mübarek, ufacık bir şüpheden münfail olur. Lâkırdılarının cevabını tartarak vermeli. Ben böyle derdemez, bana kızdı. Hiddetini, kalyanından üstüste bir kaç nefes çekişinden anladım. Bir müddet sükût etti. Sonra yine söze başladı.

— Çekkirgeffendi! Bugün cerideni okumuşsan mı?

— Okudum.

— Rasathanedden bir teblig kin vardı, ânı görmüşsen?

— Evet, gördüm. Ne olacak?

— Özüm ohuyanda mehcub olmuşem.

— Ne var mahcub olacak?

— Bes... Daha ne ola? Bugün fırtınna olacağın bu sabbahdan heber vlrübdü!

— Ya, ne yapsın?

— Behey hâne harab! Bilesen ki, ille bizim Eyranda, elli min senne sonram gıyamet goppacağın, mollalar buggünden heber verübdüler. Anlayasan fen bizde nice teraggi eylemişti, ağa!..

Meşhedî Caferle Mülâkat

Aziz dostum Meşhedî Caferi, tütün paketleri, tönbeki kavanozu, çay sandığı gibi muhtelif eşyanın arasında oturmuş, nargilesini tokurdatırken buldum.

— Merhabba Çekkirgeffendi!.. Nicesen, iyisen?!

— İyiyim Meşhedî Ağa... Sen nasılsın?

— Yahşi değilem!. Görirsen, aksatalar durgundi... İşler hemmisi kesad... Müşteriler gelmirler.

— Ortalıkta bir buhran var, şüphesiz... Gittikçe hayat pahalılanıyor.

— Yoh! Heyat hemişedir, behallanan ekmekti, etti, temmaküdü, çaydi!.

— Anlamadım.

— Allamadın? Diyerem ki insanların heyati eşçisinden ucuzdi, yiyecehler, iççecehler bahalılanır!

— Ben ne dedim?

— Sen diyersen ki heyat bahallılanir... Helbuki eyle değil... Bugün İstanbullun hemin terafında bir lira iççün adam öldiririer; heyat o gader ucuzdu. Bunu galdırmahlıh için ilâzımdır ki gaztaların deddiği kimin malları ucuzlatmah.

— Peki, bunun çaresi nedir, Caflr Efendi?

— Çaresi?. Hemmisi şeyleri Eyran'dan getirtmeli. Göresen ki ne gadder ehven olur!

— Orada her şey bulunmaz ki?.

— Meni gızdırma Çekkirgeffendi!. Bilesln ki Eyranda, hele Hemedan diyarında guş süddü istirsen, bulursan!

— Meselâ balık yumurtası... havyar?

— Buların hemmisinin hem de âlâsı vardi, heyvarın eyyisi Umriye cölünde çıhhar?

— İyi öyleyse!.. Lâkin iğne, iplik, kumaş, çay, kibrit gibi şeyler?..

— Hemmisi var. Sade Tebriz'de pavlikası var, beher günde on seççiz miliyen mahara, tire yapır. Kermanşah'ın kibritleri Ammerika'da nam vermişdir. Rüşt'de çay ağaçları vardı, beheri selvi kimin! İğne diyersen, Elburuz dağlarında iğne medeni var, on miliyen emele çalışır.

— Konserve fabrikaları da var mıdır?

— Beli! Gaç dene istirsen? En beyüh gonserte pavkliaları Eyran hâkindedi.

— Amerikada fabrikalar varmış. bir taraftan dipdiri bir öküzü tutup sokarlarmış, öte taraftan hazır sucuk halinde çıkarmış. Sizde böylesi var mı?

— Hedi Çekkirgeffendi, hedi! Özün Eyranı ne sanırsen? Bizde eyle pavlika varkin, bir taraftan sucuğu sohanda, ete yandan dipdiri öçüz çıhhar!

Meşhedî Caferle Nesimaçi

Gündelik sigaramı almak için, Meşhedi Cafer'in dükkânına vardığımda, dostumu, karşısındaki tenekeci Nesimaçi ile hararetli bir mübahaseye dalmış gördüm.

Gözlerinde şeytani bir alev parlayan Nesimaçi, ona soruyordu:

— Bana soylesana, ayi, nasin tutulur?

— Besbeyağı tutulubdu. Anı Eyranda dutirler.

— İranda mi? Maşalla... Maşalla!.. Desana... bir kâse ayran yaparlar, ay da içerisine boyle sinek yibi duşer, tutulur.

— Eyle değil! Anlamirsen! Bizim melmeçette «Elbruz Dağları» vardı. Namdar pehlivanlar, yâniyaki, anlayacağın senin, esportümenler çıhırlar o dağğın deppesine, kemend atırlar, ay dutulir.

— Sizin pehlivanlar, dağda ayı tutarlar, oyle mi?

— Beli!

— Hay beli kopsun! Niçin tutuyorlar?

— Dutirler kim, hızlı gedüb, Hurşide çatmasin!

— Çatarsan belâyı bulur! Yeçen yun ben alacayim on beş yuruşu istedim da, bana ağzini bozdu.

— Hansi Hurşidi diyersen?

— Bezin kaveci, Çerkez Hurşid! Onu soylemiyorsun?

— Hay, peder suhte! Özümle alay idirsen? Men sene gahvecci Hurşid demenem... Hurşid dimeh, âfitab, yâniya ki günneşti!

— Oyle desena! Ben nasil bileyim Hurşidin yuneş olduğunu?.

— Peki! Ayi yuneşa yetişirsan, ne ulur?

— Çatar... Param parça olur.

— Soram?.. Başka ayi yok mu?

— Yoh!

— Sen necisin be?!

Ve Nesimaçi, top ağzından gülle çıkar gibi dükkândan fırladı. Sokağın alt başından hâlâ kahkahasının sesi geliyordu.

İranda Bir Facia

Meşhedi Cafer, nargilesinden üst üste iki nefes çekerek, memleketten getirtip kendi eliyle kıydığı Isfahan tömbekinin kekulu dumanıyla ciğerlerini iyice doldurdu. Sonra, tütün paketlerinden sanatkârâne yapılmış ehramlara takılıp devirmemek için, birbirlerine sıkışıp kımıldamaktan korkarak oturan misafirlerinin yüzüne doğru üfledi ve dedi ki:

— Mene bah Memmed Effendi! Bu kaçahcılıh hekâyesini ki anlatmışsen... Bi şey değildi. Men diyem ki göresen bizim Eyranda ne mene dilâver gaççahcılar vardı... ve ânların başına ne yeman serencâm gelübdur. Adem dinleyende hemişe ahan beyle gorhusundan ditrer.

Muhatabları, onun yine bir yalan düzeceğini bile bile kulak verdiler. Meşhedi Cafer, semaverden çayları tazeledi ve hikâyeye başladı:

— On senne ve seççiz ay gader olur... Türkiyeyi Eyran devlet-i eliyyesinden ayıran Urmiye eyaletinde iki gardeş vardı: (Kelb Eli) ilen (Hüseyin Kuli)!.. Bu peder suhteler o eyalet iççerisinde her dem şebhun, tâlân iderler, çakır içirler, —çakır, şaraptı, bilürsen?— yüz min türlü fitne ve fesad ederlerdi. Her şeb hudud-u şâhiyi aşub diyarı Ruma geçirler, eşiretlerden mal alıp Eyran gümrüggünden gaçırlardı.

Eyaletin zemindari —yâniya ki valisi— eyle oldu kim, bulardan bizarlıh cetirdi. Arhalarından leşker saldı, ne ki yaptı, olmir, olmir... Duttamadı vesselâm! Dellâl çıhardı diye ki: Kelb Eli ilen gardaşı Hüseyin Kuli'yi her kim duta ve divân-i zemindara getire, ana min tümen peşkeş idileceh!

Ama herifler, zemindardan gurnaz çıhtılar, dağlara gaçtılar ve sahlandılar. Bir çok zemman anda galdılar, bir cün, eyle gezirdiler dağda, bir denesi geriye galdı. Diyerken eşitti,

bir feryad, acıhlı bir vaveylâ. Döndü, bahtı kin yebbani bir öçüz boynuzların dikmiş, alıan beyle, gardaşının üstüne gelir.

— Hey menem gardaşım! Kendini cözetesin kim öçüz çarpah! Diyene gader, heyvan vurduğu kimin boynuzların, Kelb Eliyi evc-i âsumana fırlattı.

Mehmet Efendi:

— Neyse! dedi; bu öküzün sayesinde İran bir şerirden kurtulmuş... Lâkin sonunda kardeşi ne oldu?

Meşhedi Cafer, iki nefes tömbeki çekti ve aynı ciddiyetle cevap verdi:

— Hüseyin Kuli'yi sorırsen? Pes, o, teyyareci oldu. On senedir hâlen daha hevada gardaşını arayubdur!.

Meşhedî Aslan Peşinde

KAHVEDE BİR MÜNAKAŞA

Kül rengi sema bütün musluklarını, savaklarını açmış, haftalardan beri damla damla toplayıp biriktirdiği suları on saattir yeryüzüne boşalta boşalta bitiremiyordu.

Bütün günlerini, dükkânının kendine göre samimî muhitinde, sanatkârane bir itina ile istif edilmiş tütün ve kibrit paketleri, çay sandıkları, kahve, şeker, tömbeki kavanozları arasında, kedisi (Pars)la karşı karşıya hayalâta dalarak geçirmeğe alışmış olan Meşhedi Cafer Akayı Hemedanî bu yağmurlu ve kasvetli Cuma gününü asgarî sıkıntı ile geçirecek bir yer aramış ve nihayet kendini mahalle kahvesine atmıştı.

Yavaş yavaş, bu ufacık kahvehanenin içi her çeşitten müşterilerle doldu. Birdenbire aralanan kapıdan içeriye sarkan bir müvezziin başı haykırdı:

— Havadis!.. Yazıyor!.. Akı...şam!

Kimi fakir, kimi hâdisata lâkayt olan bu kahvenin müşterilerinin içinde en kalantoru imamdı. Çakşırının cebinden çıkardığı örme kesesinin içine kalın parmaklarını daldırıp bir çeyrek aldı ve müveziin uzattığı gazete ile değiştirdi.

Arabacı Selim Ağa, imama seslendi:

— Abe oca!.. Uku bizlere o anki aslan avcılığını ba!

O aralık elinde maşa ile imamın çubuğuna ateş getiren kahveci, sordu:

— Aslan avcılığı mı?.. Neredeymiş o, Selim dayı?

— Te bu Avşam ceridesi yazee, unciazı. Bizim damat er gice alıp okueri... Biz de diğneeriz. E varsa öyle birşey, oku be hocam!..

İmam gazeteyi okumağa başladı.

Vâkıa hikâyenin de en heyecanlı yeriydi! Sergüzeşt sahibi burada bir fil avcılığı naklediyordu. Şikârın evsafı birer birer sayıldığı vakit Selim Ağa kendini zaptedemedi. Kuşağının katmerinden çıkardığı ambar gibi tabakasından bir tutam kaçak

tütünü alıp gazete kâğıdıyla bir sigara sardı ve:

— Dehey meret! dedi, te Çukurovanın dombaylarından bilem iri mi bu cenabet ayvan?

— Ne sanıyorsun ya, babalık?. Fil demişler buna.

— Fil, ha?! Var mı içinizde gören bu manav oğlunu ba?.

— Hayır, biz görmedik... Amma belki de Hacı bilir.

Hacı diye kasdettiği Meşhedi Caferdi. Mevlût Çavuş alayı, şakayı sevdiği için, arabacıyı Meşhediye bulaştırmakla müşterilerine yeni bir eğlence zemini hazırlamak istemişti. Selim Ağa oturduğu yerden şu suali fırlattı:

— Abe Cafer Ağa, hepten fil gördüğün var mı senin iç?!

— Beli! Eyranda çoh pil görmüşem!

— Orada avlarlar mı onciazları?

— Beli!

— E nasın avlarlar ba?. Bayağı tüfekle mi?

— Yoh! İlle ükse ile dutarlar ağa!..

On beş yirmi ağızdan birden ayni zamanda fırlayan kahkaha, ufacık kahvehanenin içinde gök gürler gibi akisler yaptı. Her zaman, her şeye rağmen ciddiyetini muhafaza eden imam bile dayanamayıp makaraları koyuvermişti. Meşhedi ise asla tavrını bozmamıştı.

Kahkahalar dindikten sonra, hazırunun içinden biri kalktı, Meşhedi'ye doğru yürüdü, geldi, dikildi:

— Hacı, be!

— Ne istirsen?

— Ulan, hiç aslan avladın mı doğru söyle...

— Nideceksen?.

— Merak ettim... Soruyorum...

— Dinin hakkı için, anlat be!

— Neyi anlatam?

— Şu senin aslan avcılığını!

— Ne kimin?

— Ulan!. Ne gibi olacak?. Uydur uydur söyle. Her zaman nasıl atıyorsun? Kofti dediğin babanın bahçesinde bitmiyor a! Haydi, anlat!. Bak, millet fermada... Bekliyor.

Meşhedi'nin bu târizlere fena halde canı sıkılıyordu. Fakat reis boyuna musallat oluyordu:

— Anlat be Hacım?! Kimbilir sen memlekette ne yaman avcı imişsindir. Senin gibi babayiğit gençliğinde aslan avlamasın olur mu?..

Öteden Selim Ağa seslendi:

— Bırak be o kalçın ağızlıyı! Aslan kim, o kim? Yemişenlerin dibinde tuvşan bilem uramaz, o, ba!.. Aslan avlıyacağmış!. Aslan dediğin ayvanın namuzu vardır be ahretliğim... Urdurur mu kendini büüle sepet kafalıya?.

Bu taş yağmuru, Meşhedi'nin en hassas yerine değdi. Birdenbire feveran edip:

— Hay peder suhte! diye bağırdı. Özüm şir avcılığında, özün kiminleri eşek kimin yalağa aparır, su içirmeden dönderirem. Beş, gabağıma geçmiş ne hezeyanlar edirsen!

— Yaşşa be Hacı! Vallah yamansın! Göster kendini şu patavatsız herife!

Reis, bu yardakçılara başını çevirdi:

— Ne yapsanız, nafile! dedi. Hacının palavra kaynağı kurumuş, herifçioğlu kocamış gayrı!

Meşhedi için bu da ağırca taştı. Buna da kızdı:

— Özün gocadın, çöpoğlu! diye mukabele etti. Menim gocadığım hardan bilürsen?

— Kocamış olmasan, burada sümsük sümsük oturup sigara satacağına, sen de gider, Afrika mı, Amerika mı, neresi ise orası, avcılık ederdin. Sonra da gelir, buncağız gibi başından geçenleri yazar, çentez kırardın. Anladın mı, hışıroğlu?!

Meşhedi Cafer sustu. Derin bir düşünceye daldı. İmam oturduğu yerden seslendi:

— Ne düşünüyorsunuz Meşhedi Aka?. Bunlar seni kızdırıyorlar mı?..

— Bunlar heyezan edüptür. Ne danıştıhların bilmirler.

— Öyleyse! Sen kusura bakma... Lâkin sana bir şey de ben soracağım. Müsaaden var mı?

— Buyur!..

— İşler kesat, alış veriş yok deyip duruyorsun... Hazır fırsattan istifade şöyle bir Mısıra kadar gidip dolaşsan, bir kaç aslan, fil vesaire de sen vursan, sonra da gelip burada hâtıratını yazsan, hem de tatlı tatlı bize anlatsan olmaz mı?

Burada reis söze karıştı:

— Kim gidecek? Bu mu?.. Bırak be hocam, Allahını seversen!.. Bizim moruk, değil Mısırda aslan, virânede sıçan bilem avlayamaz. Onun atıp tuttuğuna ne bakıyorsun?

Meşhedi cevap verdi:

— Ulan, hazerde gişi! Özüm Efrihane de gedirem... Emerikane de gedirem. Hindustan ve Maçune de gedirem... Tüfenk ile şir, top ile guş avlarım!.. İlle mesarifin verüpsen mi, ha?

Reis mızıklandı:

— Ben nereden vereceğim, fakir bir adamım.

— Ele olanda zebanderazlıh etmiyesen hedtini bilesen.

Deminden beri bir kenarda oturmuş, konuşmaya karışmadan, sade dinliyen, orta boylu, tıraş yüzlü, kibar kıyafetli, bir adamcağız, başını ileriye doğru uzatarak sordu:

— Demek oluyor ki, yol masrafınız temin edilirse Mısırı teşrif buyurursunuz, öyle mi?

— Beli! Mesarifimi versin, gedirem!

O yabancı şahıs bunun üzerine:

— Peki! dedi, bendeniz söz veriyorum: her şeyinizi temin edeceğim.

İmam Efendi, bu bedava Mısır seferini kıskanmakla beraber, ekini belli etmeden Meşhedi'yi bu yabancıya karşı methetmek lüzumunu duydu. Arapçayı her halde iyi bilmesi lâzım gelen muhatabına karşı mahcup olmamak için, her kelimeyi tecvit kavaidine uydurarak şöyle bir methiye yaptı:

— Kendileri filhakika hüsnü hulk ile muttasıf —cenabınızdan iyi olmasın— mazlum bir zattır. Sohbetleri begayet lâtif ve zariftir. Herhangi bir adamın kalbine (bunu gabline diye telâffuz etti) keder ârız olsa, biiznillâhi tealâ hoşça kelâmıyla def'e kaadir olur. İmdi sâyei âlinizde Mısıra azimet edecek olursa oradaki ihvanı din filhal memnun olurlar.

— Şüphe yok, hoca efendi! Dedi, biz de bu ciheti bildiğimiz içindir ki teşriflerini rica ediyoruz. Hazır, ava da merakları varmış... Abdüsselâm Paşa Hazretlerinin Sudan'da, çöl, ile hemhudut vâsi çiftlikleri vardır. Orada aslan, fil, deniz aygırı, timsah, devekuşu gibi en büyük hayvanlardan istedikleri kadar avlanır. Aynı zamanda biz de sohbetleriyle müşerref oluruz. Ol-

maz mı Meşhedi Efendi?

— Beli! Özüm de çoh istirem.

Reis yine dayanamadı, atıldı:

— Hacı! Cebine öksüreyim de, orada aslanlarla karşı karşıya gelince dört buçuk atmıyasın!

— Hedi, çöpeh soyi! Öz kendi cebine öksüresen. Peder suhte!

Yabancı Bey kalkmıştı. Kahve parasını verdi ve kapıdan çıkmadan evvel:

— O halde, dedi, kararımız karar. Siz bir yandan hazırlana durun. Maiyetinize kimseyi alacaksanız haber verin. Sonra, hafta içinde Galata (Yemliha) hanındaki fakirin yazıhanesine buyurun, hangi gün vapura bineceğinizi kararlaştıralım: Allaha emanet olun efendiler!

— Şeref ve ikbal ile!

Kendi kendilerine kalınca kahvedekiler Meşhedi Cafere takılmağa başladılar:

— Eh, işin oldu, Hacı! Turnayı gözünden vurdun. Bundan sonra bizlere selâm bile vermezsin. Öyle ya?.. Abdüsselâm Paşanın palavracı başısı oluyorsun...

Reis, sipariş bile veriyordu:

— Hacı, be! Oradan bana bir beyaz eşek gönder de, gördükçe, barim seni hatırlayım!

KAMBERSİZ DÜĞÜN OLMAZ

Meşhedi Cafer Akayı Hemedani dostumuz, ayağına kadar böyle kolaylıkla gelen devletten hem memnun, hem de müştekiydi. Allahın bildiğini kuldan saklayacak değiliz ya: Meşhedi Cafer, ömründe aslan değil, serçe bile avlamış adam değildi. Tüfeğin neresinden tutacağını merak edip öğrenmemişti. Onun için canı sıkılıyordu. Zaten mahalleli de ona rahat vermiyordu. Aklına esen dükkâna uğruyor:

— Ey... Hacı! Allah izin verirse, aslan avcılığına ne zaman gidiyorsun?

Diye soruyor, arkasından da muhakkak ya bir post, ya bir fildişi baston, yahut bir deve kuşu yumurtası sipariş edi-

yordu. Bu münasebetsizlerin içinde hattâ tek tük deve, merkep ısmarlayanlar da vardı. Meşhedi Cafer hepsine vaadediyor, vaadle kanmıyanlara yemin ile temin ediyordu.

Artık ister istemez sefere hazırlanmak lâzım gelmişti. Meşhedi evvelemirde yoldaş aradı. Bittabi ilk aklına gelen Torik Necmi oldu. Fakat onu nerede bulacaktı?..

Meşhedi kalktı, Üsküdardan itibaren taharriyata koyuldu.

Tam ümidini kesip vazgeçeceği sırada. bir akşam Uzunçarşıdan geçerken, Meşhedi çağırıldığını birdenbire işitti:

— Ulan, Meşhedi, be!

Başını sağa, sola, arkaya çevirirken, hitap tekrar etti:

— Meşhedi ulan!.. Saloz saloz ne bakınıyorsun, kandilini üfürdüğümün herifi, bu yana dön!

Bu sefer Meşhedi, sesin geldiği tarafa döndü.

— Hay ocağın söne, Torif Efendi, özüm de seni arar durirem. Hardasın çöpeoğlinin uşağı?

— Babanın beylik adını soran yok. Buraya gel de konuşalım.

Torikle Meşhedi birbirlerini kucakladılar. Sonra Torik, dostunu dükkândan içeriye aldı. O aralık, elinde fener hizadan geçen kahveci çırağına seslendi:

— Çakır, bize okkalı tarafından iki kahve yap, getir! Köpüklü olsun, ha... Bellerim geçmişini!

Meşhedi'ye sordu:

— Ulan, moruk! Nerelerdesin? Ben seni mortuyu çektin sandım da arkandan okuyordum bilem. Ne var, ne çok?

— İyilik, güzellik vardı, ne olsun? Özüm Mısıra gedirem.

— Ne işin var Mısırda? Burada geçmez mi oldun yoksa?

— Yoh, öyle değil! Aslan avına gedirem.

— Oh... ha! Bu amma okkalı kaçtı, dadaş, hiç bu kadar attığın yoktu. Galiba biriktirdin de toptan atıyorsun.

— Hüddalim düz direm. Yalanım yoktı!

— Haydi oradan! Ulan, aslan kim?.. Sen kim?..

— Aslan aslandı... Özüm de Meşhedi Caferem, ağa!. Eyran ve Turan'dan bisyar aslan helâk etmişem... İsterem Efrihane varıp, Sehrayıçebirde avlanam. Özün de özüm ile bile gelesen.

— Afrikada benim gibi kopuğun ne işi var, be? Dünyada benden başka enayi bulamadın mı?

— Dünyada enayi çohtu... Bes, özün menem candaşım, dadaşımsan... Özünle getmek istirem!

— Ulan moruk, beni dinle! Eğer senin bir çivi deliği tıkayacak kadar aklın varsa, sinsilemi eşek tepsin!. Rahat sana batıyor mu nedir?. Üç ay yerinde oturamıyorsun. Bilmediğin memleketlere gidip de aslan avlıyacağına, dükkânda otur, enayi avla...

— Menim çığı çığı gardaşım... Menim seççer dadaşım... İlle meni nice yalanuz bırahırsan, gurda, guşa garşı özümü nice yek goyarsan?

— Ulan, hani aslan avlamağa gidiyordun? Kuştan, kurttan ne korkun olacak?

— Çelâm eyle gelende, eyle danışırem. Cözüm feri Torik, menimle gelesen! Çöppeğin olam!

— Haydi farzet geleyim... Çentezi nereden bulacağız? Mısıra bostan kayığıyla gidilmez.

— Pul için merağın olmıya. Pul, para bulmişem.

— Birini mi boğdun?

Meşhedi uzun uzadıya kahvedeki vak'ayı, Yemliha Paşanın müdürü umuru tarafından serdedilen teklifi Torik'e hikâye etti. Torik, merak ve hayretle dinliyordu.

— Vay kandilini üfürdüğüm! dedi, yeryüzünde avanağın meğerleyim çeşidi varmış, be! Senin gibi manda çomarı suratlı k...ciye avuçla mangiz verip Mısıra davet eden hımbıl oğlu hımbılın beynine şalgam sıkayım. Seni oraya götürüp de ne yapacak? Mısırda yaban ayısı görmemişler mi hiç?

— Bulari bırah! Menimle gelürsen, onu de mene!

— Gelirsem, bu andavallı oğulları fakirin de masarifini görecekler mi?

— Beli! Özünü de davet edüptürler.

— Moruk! Bu işin alt tarafında bir dalga olmasın? Eğer bir orostopolluğa getirirler de ikimizi birden kündeden atarlarsa elimden zor kurtulursun, bak söyleyim! Sırf senin hatırın için geleceğim.

— Sağ olasan, Torik gardaşım! Meni bisyar hoşnut eyledin. Hüda özünden razı ola!

İLK YOLCULUK

Sarayburnunu dönüp de, Ahırkapı hizasında Marmaraya açıldıktan sonra, kamarasına dalıp çıkan Torik, elinde bir şişe rakı, yarım ekmek ve kaba kâğıda sarılı bir miktar pastırma ile arkadaşlarının yanına geldi.

Meşhedi bu esnada kalyanını kurmuş, lülenin üzerine oturttuğu mangırı tutuşturmakla meşguldü. Mikail Efendi de onun yanında bir hasır koltuğa oturmuş, Mısırın güzelliklerini, Abdüsselâm Paşanın oradaki dairesinin ihtişamını, Mısırlıların zenginliğini, kibarlığını, misafirseverliğini ballandıra ballandıra hikâye ediyordu. Mikâil sordu:

— Cenabınız, başka defa Mısıra gitmişsiniz?.. Yoksama sefte gidoorsunuz?

— Siftah gidiyorum.

— Çok iyi! Deebilirim ki Pariz'den, hattâ Samatya'dan güzeldir deyi!

— Ne gibi?

— Nasın deeyim Tefarik şeydir! Öyle kıyak, fantezi binalar, hoştur evler vardır ki «Deskripsin» edemem. Cenabın (İsfenks) ile (Piramid)leri görmüşsün?

— Lebbeyk? Onlar da kim?

— Aaa! Kıyak antikalardır.

— Ben İstanbul'da çok antika tanıdım amma, bu dediğin k...cileri bilmiyorum.

— Göroorum ki, cenabın (espri) edoorsun. Bazı bazı maytabi lâflar ettikçez ben de hoşlanırım. Hele böyle kertesinde olur ise kefli şeydir.

Meşhedî dalmıştı. Mikâil Efendi de konuşmak için Torik Necmi'nin yanına gitti.

Meşhedi Cafer, kalyanından savrulan mavi dumanın arasından, dalgın nazarlarıyla hayâlâtı takip ediyordu. Demindenberi beş yüz aslan, o kadar da fil, timsah, su aygırı, maymun, devekuşu avlamış, bir çok tehlikeler atlatmış, ölümlerden kurtulmuştu. Fakat ne yüzünde, ne de halinde heyecan ve halecandan eser yoktu. Torik, sessizce yanına yaklaşıp da, birdenbire elini omuzuna vurunca, yerinden sıçradı, ve:

— Ay menem!.. diye haykırdı. Özüme aslan gaçırttın! Hey ölmiyesen!

Torik, mahmur gözlerini zorla açmaya çalışarak, Meşhediyi baştan aşağı bir süzdü:

— Ulan, moruk! dedi. Ne oluyorsun be?. Sen de mi mastorsun yoksa?

Derhal hakikate rücu eden Meşhedi, kendinden utandı. Lâalettayin şu cevabı verdi:

— Yoh! Zebanım sürçüldü. Başha şey diyezeydim, ağa!. İlle özün, Mikâil Efendi ilen ne danışdın?

— Herif bir alay martaval okudu, ben de dinlemedim.

— Mene bah, Torik dadaşım! Bu Mısır, nemene diyardı, bilürsen?

— Nereden bileceğim? Ben de senin gibi siftah gidiyorum.

O aralık, geminin çanı yolcuları akşam yemeğine davet ediyordu. Mikail Efendi, Torikle Meşhedi'nin ikisine birden hitap ederek:

— Buyurmazsınız, paşalarım? dedi. (Dine) vaktidir. Sofraya inelmi!

YAHYA ELMEŞHEDİ, YAHYA ETTORİK

Vapur, mendirekten içeriye girdi. İskenderiye limanını dolduran kayıklar, sandallar derhal etrafını kuşattılar. Meşhedi ile Torik rıhtıma ayak basar basmaz. etraftan bir âvâze yükseldi:

— Yahya Elmeşhedi, Yahya Ettorik!.. Yahya!.. Yahya!..

Bizim iki arkadaşın İstanbul'dan gelceği, telgrafla Mısıra bildirilmiş, gazeteler her ikisinin tercümei halini, resimleriyle birlikte neşrederek, brçok sitayişkâr yazılarla halkı haberdar etmişlerdi. Halk da şimdi. Türkçede, yaşasın demeğe gelen:

— Yahya!.. Avâzeleriyle ilânı teveccüh ve meserret ediyordu.

Torik Necmi şaşırdı. Mikail Efendiye dönerek, sordu:

— Bu avallara ne oluyor, ne bağırıyorlar, böyle?

— Cenabınızı alkış edoorlar.

— Bu Yahya da kim oluyor, öyleyse?.

— Yahya deorlarsa, yaşasın demektir. Ermenice nasın ki: «Getze!» deyi bangırmazlar?

— Peki amma; bu herifler beni nereden tanıyorlar?..

— Cenabınız (selebr) adamsınız, Torik beyzadem! Hakeze Meşhedi Efendi zadem de böyledir. Öyle oluşun helbettekin karşı gelecekler, (aplodisman) edeceklerdir.

Derken, karşılayanlar arasından biri, orada yüksecik bir taşın üzerine çıktı ve arapça kısa bir nutuk iradetti. Bu nutku, Torik ile Meşhedi'ye, Mikail Efendi peyderpey tercüme etmeğe uğraşıyordu:

— Yaniya, deor ki, buraacık gelmiş iseniz, kıyak memnun olmuşlardır. Cenabınıza söz temsili, safa gelmişsiniz deor... O ki aslan avlamağa gideceksiniz, yolunuz açık olsun deor...

Mikail, Toriğin kulağına eğildi, ve:

— Cenabın, ya ki Meşhedi Efendi, müstakil bir cevap etmelisiniz! dedi. Osmanlıca dersiniz, ben de tecrümanlık ederim.

— Sen ne diye tercümanlık edeceksin ben arapça kıvırırım.

Ve, derhal herifin biraz evvel çıkıp da nutuk söylediği taşın üzerine atıldı. Burnunu çekip, müteakiben yere tükürdükten sonra, kendisini mütemadiyen el çırparak alkışlamakta olan halka şu sözlerle hitap etti:

— Ya ihvanüşşakşakuli! Kayf halek? Bizi sorarsanız, tayyıbin maşallah!.. Geldik fi hazelmemleket, aslan avlamağa, inşaallah! Hazelmeşhedi bir reis palavraci, yoktur menendi, elhamdülillâh! Çeker kalyani, kendi yabani, neuzübillâh!.. Fihazeddiyar, varmış çok hıyar, Mikail ahbar, tebarekâllah! Atataruha, kap kaparuha, kaç kaçaruha... Yahya! Ohha! Yuha!..

Bu saçma sapan lâflardan bir şey anlamıyan halk ilkin şaşalar gibi oldu. Fakat sonunda «Yahya!» yı işitince heyecana kapılarak, tekrar hep bir ağızdan bağırmaya başladı:

— Yahya Ettorik! Yahya Elmeşhedi! Yahya Essayüdülesed!

Nihayet, kalabalık aralandı, alkışlar durdu. İki sınıf üzerine teşekkül eden muazzam bir mevkip istasyona kadar Meşhedi ile Torik'i teşyi etti. Kahireye giden trene bindiler.

Meşhedi'nin müdahalesini beklemiyen Torik pantalonunun arka cebinden çıkardığı yassı şişeden iki yudum susuz rakı içip, başını yastığa dayadı ve sızdı. Mikâil, lâkırdıyı açtı:

— Meşhedi beyzadem! Başka defa olsun aslan avına gitmişsin?..

— Beli! Ele Eyranda çoh varmışem.

— Sayi deorsun?.. Demek İranda aslan vardır?

Bu safiyâne suale Meşhedi güldü:

— Eyran hemişe aslandı! dedi. Anda ifah heyvanlar yohtu.

— Eh, hiç vurmuşsun?

Meşhedi buna da gülümsdei:

— Men diyem yüz min... Sen diyesen bir miliyen.

— Ne marka tüfek kullanoorsun?

— Marhasın bilmirem. Hansi tüfek bulurem, anı gullanırem, ağa.

— Maksuzdanğ kendi tüfeğin yoktur?

— Yoh! Özüm ava gidende yanımda tüfek aparmirem.

Mikail Efendinin hayretten gözleri büyüdü:

— Ka, nasın olur? diye sordu. Böyle, piyatsaa gider gibi, kollarını sallaarak gidoorsun?

— Beli!

Ermeni güldü:

— Görünoor ki beni ilen maytap edoorsun. Tüfeksiz av olur?

Meşhedi çok mühim bir palavra atacağı zaman takındığı azamet tavrını takındı ve öyle cevap verdi:

— Beli, cözüm! tüfenksiz gedirem.

Mikail tepiniyordu:

— Ka, nasın olur, zo?

— Bes bayağı olupdu. Özümden evvel giden avcıları aslanlar parçalar, silâhları yerde galır. Ahan, özüm oları toplar, avlanirem!..

Meşhedî'nin Nükteleri

MUKALLİD

Bayramda Meşhedi Cafer bize gelmişti. Yemeğe kaldı. Sofraya bir tepsi âlâ kızarmış hindi kondu. Herkes kemali iştiha ile yiyordu. Yalnız Meşhedi beğenmediğini hal ve tavrıyla belli ediyordu. Sorduk:

— Meşhedî, hindiyi sevmedin mi?

— Yoh! Sevmemişem...

— Acaip... Bundan daha nefis et olur mu?

— Olur ağam... İlle pappağan eti, hemmin etlerden yahşiydi.

— Allah, Allah... Sen papağan eti yedin mi?

— Beli!

— Ya... Papağan etinin lezzeti hangi ete benziyor?.

— Goyyun etine, goroz etine, guş etine, tavuh etine, civciv etine, nekkadar et varısa hemmine benziyir... Pappağanın eti de kendisi kimin mugalliddi, ağa!..

AKILLI BİR KÖPEK

Meşhedi Caferin yanında köpeklerin zekâ ve ferasetinden bahsolunuyordu. Meşhedi dedi ki:

— İlle vahtıylen Eyranda özümün bir çöppeği vardı: Adına (Pehlivan) diyerdim. Çoh ahıllı çöppehti. Bir ahşam ive varanda, Pehlivan görirem ki özümün yattağında yatır. Özüne dayah atub, endirirem yere. Ferdası gün ive gelende, baharım Pehlivan yerdedi, ille yattah henüz ıscah olduğuçün anlirem kî yatmış, defa kendisin dögirem... Daha ferdası cün, evdette, ne görem?. Pehlivan yatağının dibinde durmuş, üzerine üflir kin yattığı yerin ıscahlığı gide!..

ATMA...

Meşhedi'nin oğlu, sabahleyin babasının çiftesiyle yüz tane de fişek alıp ava çıktı. Akşam, bütün fişekleri atmış olduğu halde çantası bomboş döndü. Babası sordu:

— İlle yüz fişenk endaht kıldın, bir guş olsun vurammadın ki beheypeder suhte!..

— Vurammadım velâkin bütün guşları gorhuttum, ağa!.

BİRBİRİNDEN YAMAN

Bizim Meşhedi Caferle komşusu Nesimaçi konuşuyorlardı. Nesimaçi dedi ki:

— Ben bir tefa, Arabistana yişmiş idim. Orada bir Arab yordum. Oyle siyah, oyle siyah idi ki yuzunu yormek için yunduz bilem lâmba yakmak iktiza oluyordu.

Meşhedî de şöyle mukabele etti:

— Özüm de Eyranda eyle uzun bir adam görmüşem ki, oddaya gifende kendisin görmehlih için ikki dafe bahmah gerekti. Bir yarı beline gadder, bir de yarı belinden yuharı!

MEŞHEDİ İLE HIRSIZ

Meşhedî, bir gün, başına gelen bir hâdiseyi anlatıyordu:

— O gece, ivde yalanuz oturuyorken bir hırhız geldiğin duymuşem... Hemen yerimden fırlanub merdivenlerden aşağı hızlı hızlı inmişem...

Dostumuzun pek fazla cesur olmadığını bilen Mişonaçi, müstehzi bir kahkaha ile sordu:

— Niçin aşağı indin be? Hirhiz damdan mi yirmişti?

MEŞHEDİ'NİN KAZANCI

Bizim Meşhedi Cafer, ötede beride gezip, kumarda bir gecede elli bin lira kazandığını söylüyordu. Bir ahbabı kendisine sokakta rasgelip, sordu:

— Meşhedi, bu dediklerin doğru mu? Elli bin lira kazanmışsın?

— Yoh! Meselede ifah bir sehiv vardı. Elli bin lire değil, elli lireddi... Sorna, gazanmış değilem, ille gaybetmişem!

Meşhedî'nin Darbımeselleri

Dünyada yalanuz îçi şey hubdu: Arvatla gavun. İçisinin de hefifi fene, ağırı iyi olubdur.

★

Gayın ana olanda ana yıldnz kimin ırahtan bahasan!

★

Bir gün şad olmah dilersen, ivlen. Hemişe şadlığ istersen bekâr gal!

★

Hüda, eyagı olmıyan kişiye şalvar ihsan eyler.

★

Ham üzümleri peder yir, sancıyı oğul çekübdür.

★

Yohluh gapudan gelende, arvat pendzireden gaçır.

★

Divâneyi zaptetmeği dilersen, âna bir arvat viresen.

★

İv yandıhtan sorna herçes suyın daşır.

★

Eşşeh başha düşünür, eşşehçi başha.

★

Bal kimin datlı olan kimseyi sinekler yir.

★

Nirde çöppeh var, pire var
Nirde ekmeh var, fare var
Nirde arvat var, dert var

★

Çöppeh ehmeğini guryugun sallayıp kazanır.

DİZİLDİĞİ ve BASILDIĞI YER:
TÜRKİYE T İ C A R E T MATBAASI
NURUOSMANİYE — İSTANBUL — 1955

İnsan güldüğü kadar insandır.
MOLİÈRE

AKBABA Mizah Yayınları Serisinin Altıncı Kitabı:

«KADIN OLAN ERKEĞİN HATIRALARI»

Bu eser, sosyal hayatımızdaki aksayan kadının romanıdır. Onu, bütün gülünçlükleriyle bu eserde bulacaksınız.

YAZAN : **AZİZ NESİN**

PEK YAKINDA ÇIKIYOR!

ADRES: AKBABA, Belediye, Kiod Farer Cad, No. 8-10 — İstanbul